

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnishtvu:
za celo leto naprej K 22-40
za pol leta " " 11-20
za četrt leta " " 5-60
za en mesec " " 1-90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENEK

Inserati:

Enostop. petilvrsta (72 mm):
za enkrat . . . 13 h
za dvakrat . . . 11 „
za trikrat . . . 9 „
za več kot trikrat . . . 8 „
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravišškega telefona štev. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Razlastitev Poljakov.

Gorostasna namera pruske vlade, z deželnimi sredstvi, torej z davki vseh davkoplačevalcev, razlastiti Poljake in na njihovo mesto naseliti Nemce, je po vsem svetu vzbudila veliko iznenadenje. Lastninsko pravico so doslej vse kulturne države smatrale kot svojo prirodno podlago. Ves razvoj državnega življenja temelji na prirodnem pravu lastnika do zemlje, ki jo obdeluje, in državnih osnovnih zakonih zagotavlja to pravico tudi vsakemu posamezniku. Zdaj pa sta dve državi prekršili to temeljno načelo moderne države: Francoska, ki je razlastila cerkev, in Pruska, ki hoče razlastiti Poljake. V enem slučaju se oropa posestnik zaradi vere, v drugem slučaju zaradi narodnosti.

Oba ta velika državna ropa sta morala izzvati ogorčen protest vseh, ki jim pravica ni prazen pojem. Le malokdo si upa zagovarjati tako načelo. Z začudenjem smo brali ravno, da v listu »Österreichische Rundschau« to prusko početje poskuša opravičiti L. Raschdan, ces. poslanik v Berlinu. Članek je očividno spisan na željo pruske vlade; oglejmo si, kaj more navesti prusko vladno pero v opravičenje te politike.

Poljaki hočejo baje boj proti nemštvu na življenje in smrt izvojevati do konca, in sicer — pravi Prus — s pokončanjem pruske države sploh. Gre se za to, ali naj ostane Berlin še glavno mesto Nemčije in ali naj Prusi še obdrže hegemonijo v nemški državi. Ako Poljaki zmagajo, potem izgube Prusi veliko vojvodino Poznanjsko, vso poljsko Šlezijo in baltiško Pomorjansko, torej deželo, v kateri prebiva sedem milijonov ljudi. Potem padé premoči Prusije, in Berlin, po svoji zemljepisni legi stoječ na skrajni meji nemškega ozemlja, je nemogoč še dalje kot prestolnica nemške države.

Te nesreče — pravi prusko vladno pero — se ni drugače mogoče ubraniti, kakor s tem, da se vzame Poljakom zemlja, ki jo imajo že zdaj v posesti, kajti sicer bi se pri ekspanzivnosti poljskega naroda ta proces vršil dalje do gotove zmage Poljakov. Vedno več slovanskih delavnih sil prihaja v Nemčijo iz vzhoda. Poljaki se selijo tudi iz Rusije na Prusko, ker jih mika boljši zaslužek in rednejše razmere. Cene

zemljiščem so vsled ostre konkurence med poljskimi obrambnimi društvi in med naselivno komisijo prusko poskočile za polovico, in ker se boje nemški spekulant, da ne bi sledila reakcija in cene padle, marsikateri izkorišča ugodno konjunkturo in prodaja zopet Poljakom zemljo. Tako so baje Prusi vedno na slabšem in Poljaki na boljšem in zato treba poseči s silo vmes in pregnati Poljake.

Ti razlogi pa vsi ne morejo opravičiti razlastitve. Kar si je kdo s poštenim delom zaslužil, to je njegovo, in če je vnebovpijoč greh pridrževati delavcu zaslužno plačilo, je še bolj vnebovpijoče, vzeti mu to, kar si je že priboril. Ni ljudstvo zaradi države, ampak država zaradi ljudstva, in če bi bil navadni razvoj res tak, da bi Poljaki izpodrinili Nemce in da bi se uresničilo to, česar se pruski člankar tako boji, vendar država ne bi smela razdirati naravnega prava ljudstva, ampak bi se mu morala prilagoditi. V istini pa tega strahu ni, kajti Prusija je vendar toliko nemška in nemški življenjski je toliko gospodarsko in politično krepak, da se mu ni bati razlastitve od strani Poljakov. Nizkotno narodno sovraštvo govori iz vsega pruskega stremljenja, in zato se je tudi cerkev in ž njo vred katoliški del pruskega prebivalstva, postavila na stran zatiranih proti zatirjevalcem.

In tu se je pruski člankar, očividno protestant, posebno razvnel. Kot velik greh očita cerkvi, da stoje vsi cerkveni organi na strani Poljakov in obsojajo razlastitev. Centrum nasprotuje pruski zahtevi in je baje izdal nemško stvar, da celo podpira izvolitev poljskih kandidatov proti nacionalno nemškim kandidatom. Cerkev se očita, da ni katoliška, to je — za vse — ampak da je narodno omejena: poljsko in katoliško je identično. Cerkev se baje ne ozira na narodne potrebe nemške države ter podpira »državi sovražni element«. Zato mora država v dolžnosti samoobrambe poseči po nasilnem sredstvu.

Vsi ti razlogi pa so jalovi in za katoliško cerkev pred vsem svetom častni. Tudi med Slovani so obrekovalci katoliške cerkve, ki ji podtikajo protinardne in germanizatorske nakane. A pogled na katoliško cerkev v pruski državi, kjer se je postavila cerkev na stran zatiranih Poljakov proti volji samega cesarja in njegove vlade, uči, da vodi katoliško cerkev vselej le načelo pravice.

Kardinal Kopp se ni ustrašil stopiti v prve vrste onih, ki so državnemu kancelarju in nemškimi nasilničarjem povedali očitno in odločno, da se pravičnost ne sme nadomestiti s pestjo močnejšega. Kardinal Kopp je mirno razvil pred pruskim deželnim zborom teorijo lastninske pravice in razloge, ki govore proti vsaki nasilni razlastitvi zaradi narodnosti, in slednjič je zaklical še veleposestnikom, katerim se sline cede po poljski zemlji, da se naj boje posledic svojega glasovanja, kajti iste govore, ki jih zdaj govore prijatelji Poljakov, bodo oni morali govoriti tedaj, kadar pride predlog, da se naj razlastijo veleposestniki in parcelira njihova last.

Pruski člankar zavrača očitania francoskih listov s tem, da imajo Francozi najmanj povoda očitati Prusom njih ravnanje proti Poljakom, kajti francoska vlada je s cerkvi postopala še mnogo grje: Prusi hočejo Poljakom dati vsaj denarno odškodnino, francoska vlada je pa cerkev kar oropala in okradla brez vsake odškodnine. Žalostno za Francoze, da se lahko nasilniki vseh vrst nanje sklicujejo in z njimi tolažijo. A ropar se ne opraviči s tem, da se sklicuje na drugega roparja.

Vladna predloga je prišla v gosposko zbornico in je prodrla z neznamno večino 10 glasov.

Zgodovinska seja pruske gosposke zbornice.

V pruski gosposki zbornici je govoril in glasoval proti razlastitvi predlogi kardinal Kopp, ki je rekel med drugim: »Kralju in državi sem vdan, in srce se mi upira, da moram vladi odreči zahtevo, ki jo ona opisuje kot državno potrebo, a jaz ne morem glasovati za tako predlogo.« Dokazoval je to s tem, da je protipoljska predloga protustavna, da ne bo dosegla svojega namena in da je krivična bojna predloga proti državljanom.

Kardinal Kopp je potegnil za seboj mnogo najboljših mož cele Nemčije, ne le katoličanov, ampak tudi protestantov. Grof Mirbach, ki je eden glavnih stebrov dinastične misli in krščansko-konservativne državne ideje, voditelj starega konservativnega plemstva, je dejal, da bo pruska čast po tej predlogi omadeževana. Knez Fürstenberg, odlični osební prijatelj cesarjev, vojvoda Günther iz Šlezvig-Holsteina, cesarjev svak, in celo prvi general nemške armade, naslednik Moltkejev,

generalni vojni maršal grof Haeseler, ki se je udeležil vojske s Francozi leta 1870, so se oglasili proti vladni predlogi. Haeseler je dejal: »Jaz moram pred zbornico očitno izjaviti, da so leta 1870/71 poljski polki ravno tako hrabro in vdano prelivali svojo kri za nemško domovino, kakor nemški.« Priporočal je, da naj se milijoni, namenjeni za razlastitev Poljakov, porabijo za utrdbe.

Kdo se ne spomni pri teh besedah pruskega generala Sienkiewiczzeve povesti »Bartek Zwycięzca« (Jernač Zmagovalec)?

Dalje so glasovali proti vladni predlogi: grof Brühl, Lucij pl. Ballhausen, bivši poljedelski minister knez Salm, knez Warheim, grof Schulenburg, Wedel, grof Warthenberg, knez Hatzfeld, princ Schönaich, knez Hohenlohe - Oebringen, knez Pless itd. V prvi vrsti so pa glasovali proti vladni predlogi župani in plemenitaši iz Ostmarke same.

V imenu Centra je sijajno govoril proti predlogi grof Oppenheim, ki se je skliceval na ustavo, po kateri so vsi državljani enaki. On je kot grof prisegel kralju na to ustavo, in zato ne more glasovati za protustavno predlogo.

Za predlogo so nastopili sami neznatni ljudje: Svobodomiselní župan frankfurtski Adickes je prišel s svojim predlogom v nasprotstvo s svojimi volivci, kajti liberalna »Frankfurter Zeitung« obsoja ta izjemni zakon in zatrjuje, da je frankfurtsko prebivalstvo proti njemu, ker tak zakon ne more obstati ne pred sodbo inozemstva, ne pred domačim ljudstvom. Adickes pa je že dobil svojo plačo: Postal je takoj po glasovanju — plemenitaš!

Za razlastilno predlogo so glasovali vseučiliški rektorji ter s tem zopet opozorili svet na čudne razmere, ki vladajo na prosvetljenih modernih vseučiliščih, med njimi tudi znani Schmoller. Razni vpokojeni ministri, protestantovski pastori, komercialni svetniki in drugi vladni klečeplazci so za vladno milost pogazili pravičnost. Baron Manteuffel je izjavil, da je po pomoti glasoval za predlogo, grof Hompesch, sivolasi član Centra, je glasoval proti, a so ga preslišali. Predsednik nemškega državnega zbora grof Stolberg se je odstranil. Opravičila sta svojo odstopnost največji cesarjev prijatelj grof Tiele-Winkler in baron Schorlemer-Wieser, tako da je Bülowova večina znašala samo deset glasov.

LISTEK.

Dijamanit kralja Salomona.

Angleški spisal Rider Haggard, posl. J. M. (Dalje.)

Mi smo se pomaknili bližje proti bojišču, ki je bilo pokrito s kakimi štiri tisoč možmi, ki so ležali mrtvi, umirajoči in ranjeni in pokriti s krvjo. Ignosi je dal povelje, da ranjenih sovražnikov nikdo ne sme usmrtiti, in kolikor smo mogli videti, so to povelje točno izvršili.

Toda sovražnik ni miroval, takoj je nastopil drug polk, ki se je odlikoval z belimi peresi in ščiti, in napadel dva tisoč preostalih »Sivih«, ki so z istim usodopolnim mirom čakali napada kakor poprej, dokler ni bil sovražnik kakih štirideset korakov oddaljen; tedaj pa so se zagnali z nepremagljivo močjo nanje. Sedaj je bil izid dalje časa dvomljiv, za hip se je celo zdelo nemogoče, da bi »Sivi« zopet zmagali. Polk napadovavcev je bil sestavljen iz samih mladih, čilih mož, ki so se bili z vso divjostjo in skušali vreči stare, izkušene vojaške nazaj. Klanje je bilo strašno, na stotine jih je padlo vsako minuto, in izmed klicev vojakov je neprestano prihajal na ušesa sikajoči glas: »S'gee, S'gee!« klic zmage, ki ga je zaklical vsak zmagovavec, ko je porinil nasprotniku sulico skozi telo.

Toda popolna disciplina in vstrajna in nesprenemljiva hrabrost dela čudeže. Mislili smo, da so že »Sivi« izgubljeni, in smo se pripravljali, da stopimo na njihovo mesto, kakor hitro bodo uničeni; tedaj začujem globoki glas Sir Henryja in za trenutek sem zagledal njegovo bojno sekiro, ki jo je vihtel visoko nad svojimi peresi. Položaj se je bil spremenil: »Sivi« se niso več umikali, stali so mirno in trdno kakor skala, o kateri so se razbijali divji valovi napadovavcev. Kmalu so se začeli zopet premikati — sedaj pa naprej; ker niso imeli strelnega orožja, ni bilo dima, in tako smo mogli vse videti. Še ena minuta in napad je bil odbit.

»Oj, to so v resnici močje, zopet so zmagali!« vzklikne Ignosi, ki je od vznemirjenja škripal z zobmi poleg mene. »Glejte, končano je!«

Napadajoči polk se spusti v beg, na bojišču pa ostanjejo zmagovavci; vendar žalibog, ni bil več cel polk. Od hrabre trojne vrste pred štiridesetimi minutami, ki so se podale v boj tri tisoč mož močne, je ostalo sedaj kakih šeststo s krvjo oškropljenih mož. Zavpili so v zmagoslavju in zamahnili s svojimi sulicami, na-

to stekli kakih sto korakov naprej za bežečimi nasprotniki, zasedli rahlo se vzdigajočo višino, razvrstili se v tri vrste in naredili obroč okoli nje. In tedaj sem, hvala Bogu! zagledal za trenutek Sir Henryja, ki je stal vrh višine in z njim njegovega prijatelja Infadoosa. In tedaj so Tvalini polki navalili na to malo četo in vnel se je hud boj.

Kakor so čitatelji te povesti že davno opazili, sem jaz, da priznam odkrito, precej neroden in malo vnet za boj. V tem trenutku sem pa prvič v svojem življenju čutil, kako mi je srce kar gorelo bojnega navdušenja. Moja kri, ki je bila doslej skoraj napol zmrznjena od groze, se je hitro pretakala po mojih žilah in polastilo se me je divjaško poželjenje ubijati in ne prizanašati. Pogledal sem na vrste vojakov zadaj za nami. Tamkaj so stali; njihove glave so bile nagnjene preko ščitov, roke krčevito stisnjene, ustnice odprte, na ljutih obrazih je bilo brati kopnenje po boju in oči so se jim svetile, kakor krvnemu psu, kadar ugleda svojo žrtev.

Samo Ignosi, odet s plaščem iz leopardove kože, je stal mirno. Mene ni več držalo na mestu.

»Ali naj stojimo tukaj, dokler ne požene korenin, Umbopa — Ignosi, hočem reči — mejtem ko pobija Tvala naše brate tamkaj?« sem zaklical.

»Ne, Makumazahn,« se je glasil odgovor, »glej, sedaj je pravi trenutek; porabimo ga!«

Ko je to dejal, je naš polk planil naprej, tekla naokoli in jih zajel od druge strani.

Tedaj je Ignosi vzdignil svojo bojno sekiro in dal povelje za napad; nato so »Bivolji« vzdignili kukuanski bojni krik in planili naprej kakor naval morja.

Kaj je v tem trenutku sledilo temu, ni v moji moči, da bi povedal. Vse, kar se morem spomniti, je bil divji, toda redovit napad, ki se je zdel, da pretresa zemljo; nenadoma se je sprednja stran spremenila in obrnila proti onemu polku, proti kateremu je bil napad obrnjen; divjal je strašen boj.

Ko sem se nekoliko zavedel, stal sem sredi še ostalih »Sivih« in ravno za Sir Henryjem. Kako sem prišel tja, v onem trenutku nisem vedel; vendar mi je Sir Henry pozneje pravil, da me je prvi ljuti naval »Bivolov« ponesel skoro do njega in me potem popustil, ko se je naval ustavil. Tedaj je on skočil iz kroga ter me vzel seboj.

Krasno je bilo videti te hrabre bataljone, kako so prihajali preko nasipov svojih mrtvih tovarišev, kako so držali pred seboj njihova trupla, da bi z njimi prestregli naše sulice. Diven je bil prizor videti

Predloga se glasi po sklepu gosposke zbornice tako:

Državi se da pravica, da si v okrajih, kjer ni mogoča zagotovitev v nevarnosti se nahajajočega nemštva drugače kakor s tem, da se okrepe in zaokrožijo nemške naselbine z naseljevanjem (§1) prisvoji za to potrebna zemljišča v skupni površini do 70.000 ha, če treba, potom razlastitve. Izključena je razlastitev: a) pri poslopih, ki so namenjena za javno bogoslužje, in pri pokopališčih; b) pri zemljiščih, ki so last cerkva in verskih družb, ki imajo pravice korporacij, dočim je bila posest vpisana pred 26. febr. 1908; c) pri zemljiščih, ki so last ustanov, ki so izrezo priznane kot dobrodelne, ako se je prilastitev izvršila pred 26. febr. 1908.

Ministri Bülow, Reinbaben in Arnim so zagovarjali to predlogo z raznimi sofizmi. Sklicevali so se na to, da je razlastitev »državna potreba«, da je dovoljena iz političnih razlogov, postavili so se na staro absolutistično-panteistično stališče, da država določuje, kaj je javni blagor itd.

A take trditve so prazne. Dejstvo je, da je odločila kruta pest močnejšega in narodna besnost protestantskega pruskega fanatizma in da je Prusija pred celim svetom omadeževana in osramočena.

Poljakov pa tudi to barbarstvo ne bo zatrl!

NAJNOVEJŠA POLITIČNA POROČILA.

(Posebna poročila »Slovincu«.)

Češki katoliški narodnjaki.

Praga, 2. marca. Izvrševalni odbor češke katoliškonarodne stranke je svojim državnozbornim poslancem naročil, naj z ozirom na narodne in državno-pravne interese ostanejo v skupnem »Narodnem klubu«.

Jezikovni boj na Češkem.

Praga, 2. marca. V kratkem se snidejo češki poslanci vseh strank, da se medseboj posvetujejo o skupnem postopanju v jezikovnem vprašanju. Češki narodni svet izdeluje tozadevni načrt, ki ga bo predložil vladi.

Balkansko vprašanje.

Magdeburg, 2. marca. »Magdeburger Zeitung« poroča, da je ruski car sprejel avstro-ogrškega poslanika ter se z njim posvetoval o balkanskem vprašanju.

Teroristi zaprti.

Peterburg, 2. marca. Na več postajah finske železnice je policija zaprla več članov socialnorealucionarne bojne organizacije in jih odvedla v petropavlovsko trdnjavo.

Atentati v Perziji.

Berolin, 2. marca. »Berliner Tageblatt« poroča: Tu se je izvršil drugi atentat: na šahovega ljubljence, prefekta Desir Maksussa. Bomba je raztrgala več mimoidočih oseb. Člani revolucionarne zveze izjavljajo, da ne bodo preje mirovali, dokler šah ne odstopi. V Teheranu je drugače vse mirno. 40 oseb je zaprtih. Vojaštvo straži po mestu.

Med Turško in Perzijo.

Carigrad, 2. marca. Tukajšnji perzijski poslanik z ozirom na nasprotno vest peterburškega brzojavnega urada iz-

javlja, da je turški divizionar Fazil-paša res zapustil s svojimi šestimi peh. polki, 2000 konjeniki in 2 baterijama Saučbulak na perzijskem ozemlju.

Cesar Franc Jožef italijanski konjenik.

Rim, 2. marca. Z ozirom na krasni dar cesarja Franc Jožefa italijanskim konjenikom pri dirki v Tor di Quinto izvaja »Esercito Italiano«, da je to darilo političnega pomena in priča o avstrijsko-italijanskem prijateljstvu. (Zadnji čas se je v balkanskem vprašanju pojavilo med Avstrijo in Italijo res sporazumljenje in se Italija ni vsedla ruskim hujšakom na lim.)

Proti maroški ekspediciji.

Pariz, 2. marca. Tu je 500 oseb na posebnem shodu protestiralo proti francoski vojaški ekspediciji v Maroku.

Na Balkanu.

Carigrad, 2. marca. Izjemno sodišče je v Monastiru obsodilo 12 bolgarskih makedonskih četnikov, med njimi 1 duhovnika in učitelja, na dosmrtno, 4 pa na 3—10letno ječo.

Belgrad, 2. marca. Srbski oficelni krogi dementirajo vest lista »Morning Post«, da je Srbija privolila v gradnjo sandžakske železnice le pod pogojem, da se sklene trgovinska pogodba in da cesar Franc Jožef sprejme kralja Petra na Dunaju.

Proti razporoki.

Pariz, 2. marca. Nebroj ženskih društev je poslalo parlamentu odločen protest proti nameravani olajšavi razporoke, ki je že po zdaj obstoječih zakonih izvanredno lahka. Žene pravijo, da bi tak zakon žalil njihova najsvetejša čuvstva.

Novi general za Maroko.

Pariz, 2. marca. Vlada je sklenila poslati v Maroko 5000 mož za ojačenje. General Liautey, ki je na alžirski meji ukrotil rod Beni-Snassen, je določen za naslednika d'Amadu. Liautey bo imel vsega skup v Maroku 13.000 mož. Njegova naloga bo rodove okoli Casablance čim preje ukrotiti. Sodi se, da bo zadel na velikanske težkoče in s tem zanetil sveto vojsko po celem Maroku.

Zakon o gostilniških koncesijah.

London, 2. marca. Najvažnejši zakonski načrt v tem zasedanju je načrt o omejitvi gostilniških koncesij. Finančni minister Asquith ga je že predložil poslanski zbornici. Zakon določa, da se imajo v gotovem roku omejiti po celem Angleškem obstoječe gostilniške koncesije tako, da bo v 14 letih preminulo 30.000 gostilniških koncesij. Oštirji se bodo odškodovali.

Predsedniški boj v Ameriki.

New York, 2. marca. Kot kandidat za predsedniško mesto je zdaj proti Rooseveltu nastopil podpredsednik Fairbanks.

I. češki katoliški shod v Ameriki.

St. Louis, 2. marca. I. češki katoliški shod se bo vršil v St. Louisu od 24. do 26. septembra t. l. Predsednik pripravljavnega odbora je dr. Chvatal.

AMERIKA SE PRIPRAVLJA.

Washington, 29. februarja. Komisija poslanske zbornice je sklenila vladi

kolena. V tem trenutku so se začeli med polki, ki so pritiskali na nas, klici presenečenja in strahu, in ko sem se ozrl, sem videl, kaj da je vzrok temu.

Na levi in desni je na ravnini kar mr-golelo peres napadajočih vojakov. Oni od-delki, ki so bili poslani, da obidejo sovraž-nika, so nam prišli na pomoč. Čas ni mogel biti bolje izbran. Cela Tvalina armada je, kakor je povdarjal Ignosi, obračala vso pozornost na krvavi boj, ki je divjal v središču okoli ostankov »Sivih« in okoli »Bivolov«. Šele ko ste bili obe naši krili tik blizu njih, so jih zagledali. Sedaj so pa pla-nili naši na njihova krila s tako močjo, da oni niso imeli časa postaviti se v primerne vrste za obrambo.

V petih minutah je bil izid boja od-ločen. Prijeti od obeh strani in pod vtisom strašnega klanja, ki so ga doživeli pred »Sivimi« in »Bivoli«, so se Tvalini polki spustili v beg in kmalu je bila cela ravnina med nami in mestom Loo polna raztrese-nih bežečih vojakov. Kar se tiče čet, ki so obdajale nas in »Bivole«, so se razkropile kakor vsled čarovniške moči in naenkrat smo stali sami, kakor skala, od katere se je umaknilo morje. Toda kakšen prizor je bil to! Okoli in okoli nas so ležali mrtvi in umirajoči v visokih kupih in izmed hrab-rih »Sivih« je ostalo samo petindevetde-set mož živih. Več kakor dva tisoč devet sto jih je padlo samo v tem polku, in naj-več izmed teh ni vstalo nikdar več.

(Dalje prih.)

priporočiti, naj zgradi vojno pomorsko opirališče v Pearlkarbourgu na Honolulu v Tihem oceanu.

SEBASTOPOLSKO PRISTANIŠČE ZAPRTO.

Poveljnik črnomoškega brodovja je odredil, da se ima sebastopolsko pristanišče zapreti za trgovinske ladje. Če se bo pristanišču kaka trgovinska ladja približala, jo bodo iz trdnjav bombardirali.

Izpred sodišča.

Izpred tukajšnjega porotnega sodišča.

Napad iz zasede. Kot prva sedita na obtožni klopi že večkrat kaznovana fanta Janez Weithauser, konjaški delavec, in Jakob Jeraj, delavec, oba iz Smlednika. Že v zadnjem porotnem zasedanju sta se dela pred sodniki. Ker je bilo pa treba, da se cela zadeva še bolj pojasni, se je na predlog državnega pravdnika v svrhu za-slišanja novih prič razprava preložila. Ob-tožena sta oba osumljenca hudodelstva uboja. Bilo je v nedeljo, dne 1. septembra 1907. Več fantov iz Smlednika in Zbilj je pilo v Bohinčevi gostilni na Brodu. Med fanti teh vasi že dalj časa vlada neko na-peto razmerje, vendar tu ni prišlo do ka-kega pretepa. A dognalo se je, da je že tu Weithauser svojim tovarišem prigovar-jal, naj Zbiljane napadejo, Jakoba Jeraja je pa celo večkrat vprašal, če bota šla? Da je bil Jeraju ta nasvet po volji, sledi že iz tega, da je takoj posodil svoj nož Weit-hauserju. Napotila sta se proti Zbiljam, in nekako v sredini pota, tam kjer se na obeh straneh ceste nahaja hosta, sta si izbrala kot primeren kraj za napad na do-mu idočo Zbiljane. Jeraj trdi, da je Weit-hauser pobral dva okleščka in od teh mu enega vrgel. On nadalje trdi, da ko sta sli-šala od daleč moške glasove in korake, da se je Weithauser oglašil: »Zbiljani so, dajva jih napoditi.« In res so prikorakali fantje Jurij Kalan, Luka Šetina in France Jenko; vsi štirje so se za rame držali. Jen-ko je na ustne harmonike sviral. Oženjeni Janez Rozman je pa šel poleg njih ob levi strani ceste. Ko pridejo do zasede, skočita napadalca s tako hitrostjo na Zbiljane, da je bila vsaka protiobramba nemogoča. Ka-lan je dobil udarec po levi roki, Šetina je bil udarjen na glavo, da je takoj padel. Ko se je pobral, je bil udarjen še na leve lehti, tudi Jenko je dobil tak udarec po glavi, da se je opotekal. Vsi trije so stekli, ni pa tega mogel storiti Rozman, ki je bil na tla pobit in je šele kasneje prilezel v Zbilje. Srečal je domače fante, tožil o bo-lečinah na glavi ter pripomnil, da ni bil še nikdar tako hudo tepen. Doma je prosil svojo ženo Marijano, da mu je pogledala glavo in našla veliko bulo. Da mu bode to smrt povzročilo, na to še Rozman misli ni. V ponedeljek je ležal doma, v torek je šel na delo, a vedno tožil, da ga glava boli, v sredo je zahteval zdravnika, v četrtek je pa umrl, in sicer po izreku izvedencev vsled akutnega gnojnega vnetja možgan-ske sopne. Vrhtega se je našlo več krv-nih potolub na čelu, nosu in na lehteh. Čeravno priznavata obdolženca, da sta se udeležila napada, vendar trdovratno tajita in nobeden od njiju neče nase vzeti, da bi bil Rozmana udaril, marveč vsaki trdi, da je udaril po onih fantih, ki so šli po desni strani ceste, ne pa po Rozmanu, ki je hodil po levi strani ceste. — Obravnava se danes popoldne nadaljuje.

Dnevne novice.

+ »Mali vojaki«. Liberalci si pa znajo korajžo delati — znamenje, da jim je ko-rajže treba. Sobotni »Narod« je kar ves pijan od »sijajne zmage« in razni libe-ralčki se kar prekucujejo v svojih zmago-vitih telegramih po »Narodu«. Ko je »Slo-venska Ljudska Stranka« res sijajno zma-gala z ogromnimi večinami, ni »Slovenec« zaradi tega nič slave pel, ampak samo konstatiral dejstvo. Nikomur ni prišlo na misel, zaradi tega brzojaviti svoje veselje »Slovincu«, še manj je prišlo nam na mi-sel, da bi sami kovali kakšne brzojavke. Liberalci pa, ki so komaj z neznatnimi večinami še rešili nekaj revčkov, pa ho-čejo s krikom in vikom ves svet ogolju-fati, in ker so bili po volitvah vsi pijani, so tudi njihove brzojavke jako pijano iz-padle. Iz tega se vidi vsa propalost in skrajna ničvrednost liberalne stranke. Jas-no je kot beli dan, da je jedro meščanstva povsod nasprotno liberalni stranki. Pravi kranjski meščan neče s to stranko več imeti opravka. Zmago so odločili veči-no-ma ljudje, ki niti deželnih in občinskih pri-klad ne plačujejo. Gostilniška omizja, ki pošiljajo svoje pijane brzojavke v »Na-rod«, pa radi prepuščamo liberalcem. Pri prihodnjih volitvah se bo pošteno meščan-stvo tudi vpliva teh pijanih brzojavkarjev rešilo. Zato nam jamčijo številke, ki smo jih že sedaj dosegli! Mali vojaki pa naj le trobentajo!

+ Zakaj Hribar ni kandidiral v de-želni zbor? Mož, ki ga dobro pozna, nam je na to vprašanje odgovoril: »Letos je cesarjev jubilej in se bodo delila razna od-likovanja. Hribar je pa praktičen mož in bo prepustil nejubilejno deželnozbornsko liberalno delovanje dr. Tavčarju, ki itak ne reflektira na nobeno milost . . .« Znati se mora!

+ Nov telovadni odsek. Včeraj, dne 1. marca se je ustanovil v Celju telovadni odsek ondotnega izobraževalnega dru-štva. Ustanovni občni zbor je bil jako do-bro obiskan in pristop k odseku je oglasilo veliko število članov. Za obstanek tega te-lovadnega odseka so dani vsi pogoji. Po-zdrave v imenu kranjskih telovadcev je prinesel zboru iz Ljubljane br. Fr. Puc, taj-nik »Zveze telovadnih odsekov«, ki je tudi govoril o pomenu in namenu telovadbe in telovadne organizacije. Novemu tel. od-seku v Celju kličemo krepek telovadski: »Na zdar!«

+ Kmečka zveza za kočevski okraj je zborovala minulo nedeljo popoldne v Kom-poljah. Poročal je državni poslanec Jaklič.

+ »Za otroka«. Ministrski predsednik baron Beck je ti dni poslal deželnim šefom navodilo, kako izpeljati jubilejsko akcijo za mladino. Vlada upa, da se bodo dose-danje naprave in zavodi za mladino tej akciji priklopili. Podpirajo naj to prizade-vanje javne korporacije, občine, hranilni-ce, banke, dobrodelna društva. Vsak pris-pevek je dobrodošel, celo dar 1 K in še manj. Deželni šefi naj izvolijo in si izberejo akcijski odbor, ki bo akcijo v prid zane-marjeni mladini organiziral. Prispevki se bodo obrestonosno naložili. Nato se bo iz-volila še glavna osrednja komisija, ki bo v zvezi z vlado določala, kako prispevke vporabiti.

+ Zopet aretacija v zvezi z begom dr. Lorenzotto. V soboto popoldne je bil v Pulju aretiran Just Rismondo, bivši drug tvrdke Cossovel & Rismondo, sedaj proku-rist puljske podružnice Creditore. Pravijo, da je aretacija v zvezi z osebnim razmer-jem, ki je bilo med njim in Lorenzottom še za obstanka tvrdke Cossovel & Rismondo.

— Umrli je v Loki pri Kamniku posest-nik g. Rudolf Smolnikar, brat stolnega vi-karija g. Luke Smolnikarja. — Umrli je v Pragi naš rojak inženir g. Francišek Tom-šič, star 60 let. — Umrli je v Kainbachu pri Gradcu 18. februarja ob 9. uri zvečer po kratki bolezni na pljučnici dobro znani dolgoletni kletar čč. usmiljenih bratov v Kandiji, č. g. brat Nikander Senekovič. — Umrli je v Novem mestu gdčna. Viljemina Smolik, stara 26 let. — Umrli je 28. febru-aria g. Karol Viktor Durini, trgovec in po-sestnik v Novem mestu.

— Burja in vihar na morju. V soboto je razsajala v Trstu huda burja, na morju pa je divjalo valovje. Vsled slabega vre-mena je imel Lloydov parnik »Wurm-brand« ob prihodu štiri ure zamude. V je-dilnici so steklenice, krožniki in skleda pri-redile ob godbi zdvijanih elementov tak ples, da si je mnogo plesalcev pri tem raz-bilo najvažnejše ude. Škoda znaša 400 K. Plesali pa so seveda neradovoljno tudi pot-niki. — Plavajočemu kopališču g. Topiča mlaj. je vihar raztrgal lance, s katerimi je bilo pripeto. Lloydovemu »Plutinu« in »Audaxu« pomorske vlade se je z velikim trdom posrečilo rešiti kopališče v mir-nejše zavetje.

— Prememba posesti. Tefkovčevo hišo v Kranju poleg gimnazije je kupil go-spod Josip Fuso, stavbeni mojster v Kra-nju. — Hotel Štemarje v Škofji Loki je kupil gospod Franc Dolenc, posestnik v Stari Loki.

— Dva otroka utonila. V Palčjem, okraj Postojna, sta se 9 in pol leta stari Leopold in 6 in pol leta stari Lovrenc Čes-nik šla drsat na občinsko napajališče. Led se je pod otrokoma udrl in oba sta utonila.

— Poročil se je inženir gospod Ivan Alfred Karpischek, inšpektor c. kr. držav-nih železnic v Beljaku, z gospo Marijo Hinteregger, rojena Papež, z Jesenic.

— Promoviran je bil za doktorja pra-va na vseučilišču v Pragi g. Fran Gabr-šček iz Kobarida.

— Slovensko umetniško razstavo v Varšavi so otvorili 28. februarja. Razstava se nahaja v »Gmachu Tow. Zach, Stuck Pienkukych«. Po varšavski razstavi sledi slovenska umetniška razstava v Krakovu in v Lvovu.

— Poročil se je svetnik c. kr. finančne prokurature v Trstu g. dr. Karol Lukež z gdčno. Carmen Gelletich iz Lovrane. — Poročil se je v Rojanu gosp. dr. Ivan No-vak, odvetniški koncipient v Gorici, z go-spico Elzo Gayer, hčerko gospoda Edvina Gayerja, c. kr. carinskega nadzornika.

— Ogenj. V petek, 28. febr. zvečer okoli osme ure je pričelo goreti pri Soli-tarju v Mačah. fare preddvorske. Mirnemu vremenu, vrlim sosedom in požrtvovalnim ognjegascem se je za-hvaliti, da cela vas ni postala žrtev

ttega pogumnega starega vojaka Infadoo-sa, ki je hladnokrvno kakor po navadi da-jal povelja, se smejal in celo šalil, da bi vzpodbudil peščico svojih vojakov, in je potem stopil naprej, kjer je bil metež naj-hujši. Še krasnejši pa je bil pogled na Sir Henryja, čegar nojeva peresa so padla vsled udarca s sulico, tako da so sedaj njegovi dolgi rumeni lasje vihrali za njim v popoldanski sapi. Tamkaj je stal velik Danec, s krvavimi rokami, krvavo bojno sekuro, krvavo opravo, in gorje vsakemu pod njegovo udarcem.

Sekira je šla skozi ščit in kopje, skozi nakit na glavi, lase in črepinjo, dokler se navsezadnje nikdo več ni hotel približati velikemu belemu »tagati« (čarovniku), ki nikdar ni zgrešil in z enim udarcem usmrtil.

Naenkrat se je začel krik: »Twala, y' Twala!« in iz gneče je skočil orjaški eno-oki kralj sam, ravno tako oborožen z boj-no sekuro in ščitom in z verižnim oklepom na sebi.

»Kje si ti, Inkubu, ti beli človek, ki si ubil mojega sina Skraggo — poskusi, ako moreš in ubij tudi mene!« je pokričal in v istem času vrgel svojo tolo naravnost proti Sir Henryju, ki jo je na srečo videl letečo in jo prestregel s svojim ščitom, katerega je prodrla in obtičala v železni ploči.

Nato skoči Twala z glasnim kri-kom naravnost nadenj ter ga s svojo se-kiro tako močno udari na ščit, da je sama moč in sila udarca podrpla Sir Henryja na

požara. Ker je hiša in hlev, klaja in stela vse pod eno streho, se je ogenj čez vse poslopie tako hitro razširil, da razun nekaj hišne oprave ni bilo mogoče ničesar rešiti. Gospodar Jakob Vrtač, ki obiskuje na c. kr. strokovni šoli v Ljubljani zimski tečaj za zidarje, je prišel s to nesrečo ob vse imetje; udarec je tem občutnejši, ker še zavarovan ni bil. Dobra srca, pomagajte mu!

Katehetom! Prihodnjo sredo bo ob običajni uri mesečni sestanek za člane »Društva slovenskih katehetov«. 1. Predaval bo č. g. katehet Ignacij Nadrah »O nazornem poučevanju v šoli«. 2. Podrobni učni načrt za tretji razred. 3. Slučajnosti.

— **Catalogus Cleri 1908** za ljubljansko škofijo je ravnokar izšel. — Kakor povzamemo iz lične knjižice, je razdeljena ljubljanska škofija v pet arhidiakonotov: mesto Ljubljana, Gorenjsko, Dolenjsko, Notranjsko in osrednje Kranjsko, in 21 dekanij. Kanonikov je 17, župnij 294, kapelanskih mest 231, samostojnih kapelanij pa 20. Izpraznjenih mest je 154, med temi en kanonikat, 31 župnij, 93 kapelanskih mest. Vseh cerkva v škofiji je 1333, od teh je 11 redovnih, kapel pa je 227. — Duhovnikov (svetnih) šteje škofija 557, od katerih jih živi 24 izven škofije, v naši škofiji pa biva 14 duhovnikov iz raznih tujih škofij. — Redovnikov je 320, in sicer: cistercijanov 27, kartuzijanov 60, frančiškanov 95, kapucinov 14, usmiljenih bratov 16, jezuitov 10, lazaristov 17, redovnikov n. v. r. 11, salezijancev 70. Med temi redovniki je 126 duhovnikov in 37 novic. Nova je naselbina salezijancev v Radni pri Sevnici. Bogoslovcev je v Ljubljani 76, na Germaniku v Rimu dva, na vseučilišču v Inomestu eden. — V deškem semenišču »Colleg. Aloys.« je 41, v zavodu Sv. Stanislava v Št. Vidu pa 164 gojencev. — Umrlo je v letu 1907 23 duhovnikov; najmlajši star 25 let (M. Sušelj), najstarejši star 91 let (dr. M. Leben). — Redovnic je v škofiji 531 in sicer: uršulink 186, karmeličank 16, usmiljenk 262, šolskih sester 60, križark sedem. Po veroizpovedanju ima škofija največ katoličanov; po sodnem okraju metliškem in kostanjeviškem prebiva nad 300 unijskov, po črnopoljskem pa okrog 250 pravoslavni Grkov; okrog 600 je v škofiji protestantov in židov.

— **Obrtno gibanje.** Dne 8. marca občni zbor kovinske zadruge v Ljubljani, predpoldnem ob 10. uri. — Dne 15. marca zvečer ob 8. uri odborova seja zadruge krojačev, krojačic itd. v Ljubljani v Ferličovi gostilni. — Občni zbor zadruge vseh obrtnikov v Kamniku ob 10. uri predpoldne. — Ob 3. uri popoldne občni zbor zadruge stavbenih obrtov v Kamniku. — Dne 16. marca predpoldnem ob 10. uri občni zbor zadruge trgovcev v Kamniku. — Dne 16. marca ob 3. uri popoldne občni zbor zadruge gostilničarjev v Kamniku. — Dne 17. marca ob 10. uri občni zbor zadruge rokodelskih in dopučenih obrtov v Dobu. — Dne 17. marca popoldne ob 3. uri občni zbor zadruge svobodnih obrtov, gostilničarjev in mesarjev v Sv. Vidu pri Dobu. — Dne 19. marca popoldne ob 2. uri obč. zbor obrtne zadruge na Bledu v Blejskem domu. — Dne 22. marca predpoldne ob 10. uri občni zbor zadruge rokodelskih in dopučenih obrtov na Krškem. — Dne 23. marca popoldne ob 2. uri odborova seja gremija trgovcev v Ljubljani. — Dne 29. marca popoldne ob 3. uri občni zbor zadruge trgovcev in rokodelcev v Mokronogu.

Idrijske novice.

i **Volitev v Idriji.** Zopet ena imenitna, na katero opozarjamo tudi c. kr. deželno vlado. V petek je bila volitev, a še danes, v nedeljo popoldne, nimamo vsi glasovnic za ožjo volitev. § 11. zakona z dne 26. prosinca 1907 govori o prelomu volilne tajnosti. Torej je volitev tajna. Pa v Idriji mislite da je tudi? Kaj še! Policaja nosita glasovnice okrog. Na teh glasovnicah pa je na zadnji strani v kotu neka številka, ki jo donašalec prečita ter zapiše hišno številko, kjer volilec stanuje, in sicer s tintnim svinčnikom!! To je tajnost, kaj ne, ko bode vsakdo vedel, kako je, kdo volil! Volivcem svetujemo, da gredo v občinsko pisarno po nove glasovnice, ker so te neveljavne.

i **Še nekaj.** Gospoda glavarja vprašamo, odkod so dobili liberalci pri zadnji volitvi toliko glasovnic?

i **Julče** naj bo v uradu, ker je za to plačan, ne pa, da agitira.

i **Gospod c. kr. okrajni glavar** naj odredi, da ne bodo agitirali pri volilcih še ored vratni volilne dvorane. Tudi naj izprazni galerijo, kjer so bili pri zadnji volitvi večinoma sami nevolilci. Sploh ni prav, da se vrši volitev v občinski dvorani, ker je spodaj kavarna, kamor volilce

speljujejo. Pa tudi poleg dvorane je polno zavetišč za agitacijo.

i **Možje volilci!** Pridite volit vsi ter volite dekana Mihaela Arko. Kdor voli liberalca, odobruje s tem vsê delovanje liberalcev. Gangl ni prav nič drugačen liberalec, nego so tisti, ki jih poznamo v Idriji. Pa še kako poznamo! Tako, da bo marsikoga bolela glava radi del, ki so jih izvršili, ako davkoplačevalcev še ne boli. Kaj imajo liberalci pokazati drugega, nego prazno blagajno in kup dolgov, do 400.000 kron! Možje davkoplačevalci! Sedaj покаžite, da obsojate to gospodarstvo. Kdor danes voli še liberalca, škoduje sam sebi največ, zlasti v Idriji. Ako izgubimo dekana, izgubimo zaslombo najmočnejše slovenske stranke, stranke, ki ima v državnem zboru deset poslancev kranjskih, v deželnem pa že danes 17 poslancev, v tem, ko imajo Ganglovi liberalni pristaši v državnem zboru enega poslanca, v deželnem pa osem, med katerimi pa ni državni poslanec Hribar. Volilci! Gospod dekan je zvesto izvrševal svoje poslanske dolžnosti, kar je zagotovilo, da bo isto delal tudi v prihodnje. In koliko je ravno za Idrijo še potrebnega dela! Realka danes še ni podržavljena, le naša stranka ima zagotovilo, da se bo podržavila, pa bomo »Slovensko Ljudsko Stranko« odrivali. Gangl za podržavljenje realke ne bo delal, ker bo po podržavljenju realke na cesti. Država redno nima pripravljenih tečajev, najmanj ga bo imela še v Idriji, ker že vzdržuje deško petrazrednico, ki se bo po posredovanju bivšega posl. dekana Arkota razširila v šestrazrednico, če ne bodo zopet liberalci preprečili že napravljenega sklepa. Proč torej z liberalcem v deželnem zboru! Volilci! C. kr. rudniško ljudsko šolo hočejo oddati deželi, za to so liberalci, ki vam priporočajo Gangla. Izvolite liberalca, pa imate zagovornika deželne šole, zakaj Gangl ni prav nič drugačen liberalec, nego so drugi, ki hočejo, da pride šola pod deželo. Tako dobi občina novo breme, ki jo bo težilo tako, kakor jo teži sedaj realka. Učiteljstvo bo plačevala dežela, a vse druge stroške bo imela občina, in ti stroški bodo znatni. Treba bo novega poslopija, ker je sedanje premajhno, tudi če je erar odstopi, odpadle bodo knjige in druge šolske potrebščine, ki jih sedaj rudarski otroci zastojno dobivajo. Volilci, volite kandidata »Slovenske Ljudske Stranke« dekana Mih. Arko, ki je dosedaj ustavljal se podeželjenju šole ter s tem odvrčeval od občine težko breme. Tako bo delal tudi v prihodnje! Možje volilci! Na izbero sta sedaj samo dva kandidata. Vsak glas, ki bo oddan komu drugemu kot kandidatu »Slovenske Ljudske Stranke« Mihaelu Arku ali kandidatu protiljudske liberalne stranke Ganglu, je neveljaven. Pojdimo torej na volišče ter složno volimo vsi, katerim je v resnici kaj na tem, da se razširi volivna pravica, dekana Arko. Pojdimo na volišče vsi, ki jim je na srcu blagor Idrije, in volimo dekana Arko. Kdor pravi danes volilec, naj ostanejo delavci volilci doma, je prav tak sovražnik Idrije, kakor tisti, ki svetuje, da volimo »liberalca! Volilec.

Koroške novice.

+ **Državnemu poslancu gosp. Grafenauerju** so danes dopoldne v Brdu na Koroškem slovesno pripeli zlati zaslužni križec s krono, s katerim ga je odlikoval cesar.

k **Pri občinskih volitvah v Gozdanjih** dne 29. febr. so Slovenci popolnoma zmagali v tretjem razredu. V drugem razredu je bilo treba srečati, na kar smo žal dobili samo enega odbornika in dva namestnika. V prvem razredu smo propadli.

Ljubiljske novice.

lj **Na Dunaj se je odpeljal** v soboto zvečer policijski svetnik in načelnik ljubljanske policije g. Lavtar.

lj **Tuji v Ljubljani meseca svečana 1908.** Meseca svečana 1908 je prišlo v Ljubljano 3403 tujcev, torej 184 več nego prejšnji mesec in 122 več kakor meseca februarja lanskega leta. Nastanilo pa se jih je v hotelu »Union« 817, »Slon« 674, »Lloyd« 309, »Malič« 261, »Cesar avstrijski« 200, »Grajzar« 165, »Ilirija« 142, »Južni kolodvor« 112, »Bavarski dvor« 112, »Štrukelj« 97 in v ostalih gostilnah in prenočiščih 514 tujcev.

lj **Pobegnili** je iz hiralnice slaboumna 13-letna Rozaliia Hribarjeva.

lj **Mrtvega so našli** sinoči v nekem hlevu na Karlovski cesti 67-letnega Franceta Jesiha, po domače »Štigelca«. Poklicani zdravnik je konstatiral srčno kap, nakar so truplo prepeljali v mrtvašnico pri sv. Krištofu.

lj **Umrlo** je v Hrenovih ulicah št. 14 delavka tobačne tovarne Uršula Kadunc, stara 29 let.

lj **Pogreša se** ključarski pomočnik Fran Müller, rodóm iz Dolanga na Moravskem. Müller je delal v neki tukajšnji tovarni, dne 25. m. m. je pa neznano kam odšel.

lj **Oni gospod**, ki je v petek zvečer v Zalaznikovi kavarni v šali vzel dvema gospodoma klobuke, se opozarja, da jih nemudoma pošlje nazaj, da se izogne neprijetnih posledic.

lj **Sumljiv bolnik.** Te dni je prišel čez železno ograjo deželne bolnišnice neki človek v obleki prostaka 27. pešpolka in prišel na kirurški oddelk, kjer je pripovedoval usmiljeni sestri, da je bil dalj časa v garnizijski bolnišnici, ker je imel polomljena rebra, sedaj je pa omagal in ne more dalje. Sestra mu je takoj pripravila posteljo in poklicala inšpekcijskega zdravnika. Ko je ta došel, ni konstatoval pri vojaku nikake poškodbe, ampak odredil, da se ga pošlje k portirju, kamor naj bi prišla vojaška patrulja, da ga odpelje. Med tem pa, ko je portir imel opraviti z neko bolnico, je vojak pobegnil predno je prišla patrulja. Po neznancu, ki je najbrže kak begunec, oblast poizveduje.

lj **Izgubljene in najdene reči.** Čuvajeva žena Marija Vodnaljeva je izgubila zlat prstan. — Neka dama je izgubila črno denarico, v kateri je imela približno 26 K denarja. — Zasebnica Katarina Pirkovičeva je izgubila prost bankovec za 10 K. — Monter g. Viktor Dragar je našel pošt-nohranilnično knjižico z srednjo denarno vlogo in jo oddal pri mestnem magistratu.

lj **Prememba posesti.** Nekdanjo Čemaškovo hišo v Gosposkih ulicah št. 9 je kupila na dražbi gospa Josipina Čudnova.

CESARJEV JUBILEJ.

Nemški cesar Viljem bo koncem marca ali aprila na svojem povratku iz otoka Krk obiskal cesarja Franca Jožefa na Dunaju, da mu častita k 60-letnemu vladarskemu jubileju, javnih slavnostnih prireditvev ob tej priliki pa ne bo nobenih. Drugi vladarji cesarja na njegovo izrečno željo, ki jo je ministrstvo za zunanje zadeve vsem inozemskim vladam že sporočilo, ne bodo obiskali. Nemški cesar se bo iz Krfa peljal na Dunaj skozi Trst in Ljubljano. V Prago se poda cesar Franc Jožef koncem maja. Umetniki vseh avstrijskih večjih umetniških društev, med katerimi se nahaja tudi »Sava« iz Ljubljane, bodo umetniški vdanostni obhod na Dunaju v proslavo cesarjevega jubileja vzlic vsem nasprotnim vestem priredili.

AVSTRIJSKA ESKADRA

sestoječa iz ladij »Erzherzog Karl«, »Erzherzog Friedrich« in »Erzherzog Ferdinand Max« z dvema torpedovkama je danes odplula iz Pulja na sredomorsko križarjenje. V Malti bo slovesno sprejeta. Iz Barcelone bodo poveljnik eskadre (kontreadmiral Ziegler) in poveljnik ladij odpotovali v Madrid, kjer jih sprejme kraljica Christina. Kralj Alfonzo bo obiskal našo eskadro v barcelonskem pristanišču.

Razne stvari.

Krvavi boj z biki.

Iz Lime se poroča: V čast ameriške-mu brodovju se je tu priredil običajni boj z biki, ki se je v navzočnosti predsednika republike Perú, članov vlade in diplomatiškega zbora vršil v areni. Bik je atakiral toreadorja Bonarillo, ga nabodel na roge in vrgel 20 metrov daleč stran. Ameriški častniki in pomorščaki so razburjeni zapustili areno, dočim je peruško ljudstvo zahtevalo, da se boj nadaljuje. Na bika se je spravil matador Tadilla, toda se je izpodtaknil, predno je mogel približati se mu toliko, da bi ga zabodel. Bik se je zaletel vanj in mu rog zasadil v prsa. Vzlic temu je matador imel še toliko moči, da je bika z mojstrskim zabodom končal. Nato je sam izdahnul. Krvoločno ljudstvo je vzlic temu zahtevalo, da se vrši boj dalje.

Ubili japonski kapitan.

Ubili so neznanci ničvredneži v Mar-seillu nekega japonskega kapitana, ki se je ponoči vračal na svojo ladjo, ki je v on-dotnem pristanišču bila zasidrana. Banditi so ga tudi oropali.

Ljubimko zastupil s strihninom.

28 letni kočijaž Giuseppe della Ca v Luganu je zastupil svojo 25-letno ljubimko Emilijo Menghini s tem, da ji je med med zamešal strihnina. Hotel se je na ta način iznebiti, ker je imela prodati. Della Ca se je pred petimi leti na enak način iznebil druge ljubimke, kakor je sam priznal pred preiskovalnim sodnikom.

Energično!

Državno pravdnitstvo v Genovi in Milanu je naperilo tožbo proti borznim špe-

kulantom, ki z napačnimi poročili povzročajo borzne panike.

Novo delo kneza Nikite.

Knez Nikolaj črnogorski je uglazbil svoj epos »Despa«. Overturo je napisal kapelnik Wimmer, ki je doma iz Prage in biva v Cetinju. Delo se bo igralo najprej v praškem narodnem gledišču.

Železnice v Belgiji.

Neka statistika, ki je zdaj izšla, izkazuje, da se najmanj železniških nesreč dogaja v Belgiji. Dočim pride na Francoskem en ponesrečenec na 27.000 potnikov, pride na Belgijskem šele na 60.000 pasažirjev. Treba pripomniti, da je železniški promet v Belgiji zelo reden in tudi poceni.

Potres

se je ob pol 7. uri zjutraj 1. marca čutil v Catanzaru. Škode ni napravil nobene.

Španska kraljica-mati Maria Christina bo šla za nekaj časa bivat v Barcelono, kjer je pri katalonskem prebivalstvu zelo priljubljena. Upa se, da bo pomirila razburjeno ljudstvo.

Požar je uničil mehaniške delavnice tvrdke Behring v Saratovu.

Poročnik — tat. Huzarski poročnik Emil Popovits v Aradu je pokradel mnogo stvari nekemu prostovoljcu, s katerim je stanoval. Pred par dnevi so ga radi tega obsodili v dveletno ječo. Po prestani kazni mora služiti še dve leti.

Vseučiliške ustanove v Glasgowu.

Škotska je obljubljena dežela vseučiliških ustanov ter poseduje naravnost ogromne svote v to svrhu. Sarao na filozofski fakulteti v Glasgowu je 172 ustanov, do katerih imajo jednako pravico ženski in moški dijaki; poleg tega pa je še mnogo ustanov rezerviranih samo za moške. Srednja svota teh ustanov znaša 600 K na leto. Posebno važno pri tem je to, da za dosego ene ali druge teh ustanov ni treba morda spričevala ubožnosti ali drugih formalnosti. Zadostuje imatrikulacija, ali pa tudi maturitetni izpit t. zv. preliminary, ki se ga polaga na vseučilišču. Vsak dobi listo razpisanih ustanov; k ustanovi, za katero se hoče potezati, zapiše svoje ime ter listo vrne pisarni — to je vse. Nekatere ustanove so namenjene kot nagrada za posebno izvrstnost v matematiki, zgodovini so namenjene samo višjim semestrom itd. Sploh pa je vse urejeno tako, da ustanove nimajo značaja miloščine, marveč zaslužene nagrade. Krono tem paradizkim razmeram pa je postavil leta 1901 znani milijonar Andrew Carnegie, rojen Škot. Ta mož je v svoji mladosti silno hrepenel po knjigah in vseučiliški izobrazbi, a ta želja se mu vsled njegove bede ni izpolnila. Sedaj je pa založil zadosten kapital in ga izročil posebnemu odboru v upravljanje z določilom, da se iz tega kapitala popolnoma vzdržuje vso vseučiliško dobo vsak dijak moškega in ženskega spola, ki je nad 16 let star ter je prestal vsprejemni izpit na vseučilišču. Ni treba drugzega, nego oglasiti se za ustanovo. Carnegie je pisal odboru, da popolnoma zaupa poštenemu ponosu svojih rojakov, ki jim ne bo dopustil, da bi se nepotrebni potezali za ustanovo. Dijakom je tudi svobodno, smatrati podporo samo kot posojilo, katerega po svoji volji in močeh lahko v kasnejših letih povrnejo.

Zadružne kuhinje. V Budimpešti se je nedavno združilo 70 družin za ustanovitev zadružne kuhinje. Več takih zadružnih kuhinj je v Londonu, mnogo pa v Zjedinenih državah Severne Amerike, kjer obstoje tudi stanovanjske zadruge.

Kontrola pri delu. V nekaterih pisarnah v Newyorku so uvedli ure, ki kažejo koliko časa je ta ali oni pisar pri delu.

Starodavni samostan Sinaja ob sedmograški meji na Rumunskem je koncem prošlega meseca do tal pogorel. Samostan je bil preje krasna srednjeveška trdnjava. Ustanovil ga je bil princ Mihael Cantacuzeno leta 1695 ter mu podaril velikanska posestva. Zgorela je dragocena knjižnica. V bližini Sinaje se nahaja kraljevsko letovišče, grad Poleš, kjer biva najrajši pesnica-kraljica Carmen Sylva.

Kako se selijo velike knjižnice. Kraljeva knjižnica v Kodanju se je imela preseliti v novo poslopje. Da bi prišle dragocene knjige kar najhitreje in najceneje, nepoškodovane in v starem redu na svoje mesto, zgradili so med starim in 120 metrov oddaljenim novim poslopjem nadzemsko električno železnico, po kateri je drčalo sem in tje 24 vozov, dokler niso bili vsi zakladi shranjeni.

Iz slovanskega sveta.

sl **Česke šole na Dunaju.** »Vid. Den.« dokazuje potrebo in opravičenost čeških šol na Dunaju piše, da vsa politična repre-

zentacija češkega naroda mora se z vsem naporom potegniti za češke šole na Dunaju in priboriti češki manjšini na Dunaju isto pravico, ki jo ima nemška manjšina v Trstu, Pulju in Tridentu. Geslo čeških poslancev mora biti: Brez državnih ljudskih čeških šol na Dunaju ne smejo biti nobene nemške državne ljudske šole v Trstu, Pulju in Tridentu. To je in mora biti geslo najbližje dobe.

sl Češko društvo v srednji Aziji. V Taškentu, glavnem mestu ruske srednje Azije, so tamošnji Čehi ustanovili društvo, ki ima že 800 udov. Za predsednika društva je bil izvoljen eden izmed prvih naseljencev, tovarnar, g. Nečesal. Društvena knjižnica ima že 3219 zvezkov; društvo je letos naročilo 14 čeških časopisov. Češki naseljenci v mestu Taškentu, ki ima 170.000 prebivalcev, spadajo k boljšim krogom in imajo vsled svojega po izredni marljivosti pridobljenega premoženja velik ogled pri vseh prebivalcih.

sl Odlikovanje češkega zdravnika v Egiptu. Češki rojak c. kr. poslaniški zdravnik v Egiptu, g. dr. Ad. Lipa, je bil od khediva Abbas paše Hilme II. po dogovoru z angleško vlado odlikovan z naslovom »bey« (dvorni svetovalec). Dr. Lipa bey deluje že 10 let kot zdravnik v Kahiri. Študiral je v Jičinu na Češkem in na Dunaju.

sl Jasen dokaz o stiskanju Nemcev na Češkem. Zadnja številka češkega mesečnika »Pošumaví« poroča, da pri brzotavnanem uradu v Č. Budjevicah slušbuje 15 Nemk in samo ena Čehinja; od teh petnajst Nemk ne zna 8 sploh češko pisati in druge sploh slabo. — In potem še nemški listi vpijejo, da so Nemci na Češkem stiskani!

sl Miss Vanderbilt — grofinja Szechenyi in Slovaki. Kakor slovaški ameriški listi poročajo, milijonarjeva hči Gladis Vanderbilt, ki je bila pretekli mesec poročena z mažarskim grofom Szechenyi, je med drugimi imenitnimi darili dobila tudi slovaško darilo, ki ima pripomoči k temu, da bi v svoji novi domovini na Ogrskem ne videla samo sijajnost med grofi in baroni, ampak da bi tudi uvidela, da v njeni bližini biva ljudstvo, ki ga baš grofi in baroni stiskajo ter preganjajo. Kot ženinno darilo ji je poslal A. S. Ambros, predsednik »Nar. slovaškega ameriškega društva« knjigo »The Slovaks of Hungary« (Slovaki na Ogrskem), ki jo je spisal Tomaz Čapek. S knjigo vred ji je A. S. Ambros poslal pismo, ki v njem med drugim prosi, da bi miss Vanderbilt-Szechenyi kot svobodna Amerikanka porabila ves svoj vpliv v svojih novih razmerah v zboljšanje položaja tri milijone Slovakov, ki so sedaj pod jarmom mnogo groznejšim nego je jarem, ki tlači Irsko in ki je komaj manj težji nego je bil tisti, pod katerim so bili pred ameriško občansko vojsko sužnji. — Ako le malo — piše Ambros v pismu — pogledat ev knjigo »The Slovaks of Hungary«, bodete takoj spoznali, kdo so Slovaki. Knjiga je sicer zelo konservativna in ne riše popolnoma grozno stiskanje, ki ga Slovaki morajo trpeti od strani svojih mogočnih soobčanov Mažarov. — Ali bo kaj pomagalo?

sl Iz Slovaškega. Slovaki so te dni pokopali odličnega rodoljuba in pisatelja, neadomestljivega Andreja Kmeta, župnika v pokoji. Kmet je bil predsednik »Muzealne slovaške spoletnosti«, ustanovitelj in odbornik od Mažarov potlačene »Slovaške Matice«, ustanovitelj katoliške gimnazije v Kláštoru itd. Pisal je politične in gospodarske članke za vse slovaške liste. Razum tega je bil strokovnjak v botaniki ter je spisal mnogo spisov iz te stroke; kot botanik je bil v zvezi z vsemi imenitnimi botaniki v Evropi. — Preganjanje slovaških listov in rodoljubov napreduje. Pred nekoliko dnevi je stal pred požunskim porotnim sodiščem slovaški duhovnik Edvard Šandorf, ki ga je državni pravdnik tožil radi tega, ker je v »Lud. Novinah« opisal Jurigo kot boritelja za pravice cerkve in slovaške narodnosti. Državni pravdnik je v članku videl »laudatio criminis« in zato je bil Šandorf obsojen na dva meseca zapore. — Iz Luček se »Lud. Novinam« poroča, da je »služny« (okrajni glavar) kaznoval 15 prediz z globo 5 K, ker so se po stari šegi zbirale zdaj v tej zdaj

v oni hiši. Nekateri tamošnji stariši so v preiskavi, ker niso hoteli sprejeti mažarskih šolskih knjig. — Odgovorni urednik »Lud. Novin«, Jožef Matušekovič bode poklican pred požunsko poroto, ker je objavil v listu neki dopis iz Amerike. — Pavel Ciferský, posestnik v Modri, ima tiskovno pravdo radi članka »Slováci, zapamätajte si!« (Slovaki, zapomnite si!), ki je bil objavljen v »Lud. Novinah«. — Tudi »Národné Noviny« imajo zopet 2 novi pravdi. Mažari že besnijo! — Izseljevanje v Ameriko je v mnogih slovaških krajih že skoraj popolnoma nehalo. Iz zvolenskega okraja se je n. pr. meseca januarja izselilo samo

sl Židje v gališkem veleposestvu. Židje, ki so pri državnih volitvah v Galiciji pridobili tri mandate, trdijo, da imajo pravico tudi v dež. zboru imeti svoje zastopnike in sicer v vseh kurijah in ne le kakor doslej samo v nekaterih mestih in v trgovinskih zbornicah. Dokazujejo, da zlasti veleposestvo jim je dolžno dati četrtinko zastopnikov, ker izmed 2187 veleposestnikov je 475 židov, torej do malega četrtinka! In od najemnikov na veleposestvih sta dve tretjini židov. (527 od 795.) Židje torej imajo kot imejtelji in najemniki tretjino vseh galiških veleposestev v svojih rokah. Zavoljo tega hočejo tudi imeti tretjino mandatov za veleposestvo v deželnem zboru. Kakor se vidi, poljski plemenitaši v Galiciji so v slabelih razmerah nego poljski posestniki pod pruskim jarmom. Leta 1861. so imeli židje samo 38 veleposestev v svojih rokah, leta 1870. 68 in leta 1889. že 314; sedaj jih pa že imajo 475. Le-ta prostovoljna razlastitev v Galiciji napreduje hitreje nego nasilna razlastitev na Pruskem.

sl Žargonova gledališča. Dočim je v Varšavi nekoliko gledališč, v katerih se predstavljajo igre v židovskem žargonu, na Litvi in na Ruskem ruska vlada takih gledališč ne dovoljuje. Pred kratkim so židje dobili dovoljenje za eno židovsko igro v žargonu v Vilni; čisti dobiček od predstave je bil v dobrodelni namen. A v zadnjem trenutku so ruski višji uradi dovoljenje umaknili in vsled tega je prišla policija ter zaplenila vstopnice hkrati z denarjem.

sl Poljsko društvo v podporo izseljencev. Pod tem naslovom so Poljaki ustanovili društvo z omejenim poročtvom, ki bo posredovalo izseljevanje po ladji in železnici, bode iskalo delo za izseljence, bode jim oskrbovalo pravni svet in pravno obrambo, dalje bode društvo izseljencem oskrbovalo pošiljanje denarja in njegovo nalaganje; bode prodajalo posestva izseljencev ter kupovalo za nje nova zemljišča v tujini in sicer tako, da bodo poljske nasebine vkup in se ne izgubile v tujih narodnostih. V pristaniščih bode društvo vzdrževalo agenture in dobre in poštene spremljevalce. Društvo bode izdajalo tudi svoj list.

* **Odmev iz Afrike.** Ilustrovan mesečnik v prosep afriških misijonov in v oproščenje zamorskih sužnjev. Stane za celo leto 1 K 50 h. Naroča se pod naslovom: Družba sv. Petra Klaverja, Trst, via del Ronco 6. — Oddajalnica družbe sv. Petra Klaverja: Ljubljana, Frančiškanske ulice 8, I. nadstropje. — Ljubljanski naročniki lahko dobivajo list v zakristiji cerkve presv. Srca Jezusovega, kjer se sprejemajo tudi novi naročniki. — Darovi se lahko pošiljajo tudi naravnost glavni voditeljici Klaverjeve družbe, gospej grofici M. Tereziji Ledochowskij, Rim, via dell' Olmata 16. — Vsebinske številke meseca svečana: Naloga katoliških žen v apostolskem delovanju. (Priobčil nekdanji misijonar v Afriki.) — Katehisti in njih pomen. Pismo preč. O. Dopplera, družbe sv. Duha. — Misijonski dopisi: Apostolski vikarijat Nyassa (Družba belih očetov, J. Dupont, apostolski vikar). — Kapska nasebina, južna Afrika. (Samostan Marija Pomagaj, Sestra M. Neža Vordermayr. O. S. D.) — Časopis družbe sv. Petra Klaverja: Rim, Solnograd, Dunajska podružnica in podružnica v Monakovem. — Slike: O. Doppler C. S. Sp. in katehisti Mario Jožef in Henrik Bembo. Cerkev in blagoslovnica Dominičank v Woodland at the Perie, Kap-Kolonije.

Telefonska in brzotavna poročila. DEŽELNOZBORSKE VOLITVE NA GORIŠKEM.

Gorica, 2. marca. Danes so se na Goriškem pričele deželnozborske volitve. Do 2. ure popoldne so bila poročila za »Slovensko ljudsko Stranko« ugodna. Volitev na deželi traja do 5. ure popoldne in bo rezultat znan šele pozno zvečer.

Gorica, 2. marca. Včeraj je S. L. S. priredila enajst shodov, od katerih se je devet shodov lepo vršilo, Fonova shoda so liberalci razbili. Pri današnjih volitvah je slaba udeležba. Nasprotniki silovito agitirajo z lažmi in terorizmom. Našim volilcem trga go glasovnice. Ob tri četrt na tri so bili nasprotniki za 30 glasov v večini. Poročil iz najboljših naših občin z gora še ni.

ZVIŠANJE ČASTNIŠKIH PLAČ.

Dunaj, 2. marca. Ogrska delegacija bo izjavila, da ne more pritrditi predlogu avstrijske delegacije o zvišanju plač častnikom.

DEMONSTRACIJE V ZAGREBU.

Zagreb, 2. marca. Po volitvah se tu vsak dan ponavljajo demonstracije. Včeraj so priredili Starčevićanci velike demonstracije proti vladi in tudi proti koaliciji. Policija je zastražila srbsko banko in srbsko cerkev. Demonstrantje so vpili: Proč z Rauchom! Proč z izdajalci! Proč s Srbi! Demonstrantje so piskali in žvižgali. Policija peš in na konjih je demonstrante razganjala. Več oseb je aretiranih.

VELIKA NESREČA VSLED PLAZA.

Brig, 2. marca. (Kanton Wallis.) V Goppensteinu je zračni pritisk, ki je nastal, ker se je odvalil v gorah velikanski plaz, podrl hotel gradbene družbe »Lötschberg-tunnel«. 13 oseb, ki so bile v hotelu nastanjene, je ubitih, sedem težko ranjenih. Med ubitimi je 1 zdravnik in 2 inženirja. Ta nesreča je ena izmed največjih, kar se jih je v zadnjem stoletju zgodilo v Alpah. Snega ki se je v par minutah zvalil v dolino, je 1/4 milijona kubičnih metrov.

CALVINO — POLJSKI JUD.

Rim, 2. marca. Anarhist, ki so ga pretekli četrtek v Peterburgu zaradi poizkušene atentata na velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča obsodili na smrt, je poljski jud, ki je nekaj časa bival v Italiji in si v Rimu ob priliki mednarodnega poljedelskega kongresa prilastil listine poljedelskega profesorja Mario Calvino v Porto Maurizio. — Umevno, da vsled tega odpade intervencija od strani italijanske vlade za tega goljufa in nevarnega terorista.

VOJSKA V MAROKU.

Pariz, 2. marca. General d'Amade poroča iz Casablance: S kolonami iz Tirs, Berešida, Fedalleh in obrežja sem se jel pomikati iz Sukeldrina v Ued Mellah. Rod Mdakra je z veliko silo napadel francosko konjenico. Razvila se je resna bitka. Naša konjenica je morala, da se reši sovražnika atakirati in ga je pregnala. Na naši strani je 10 mož ubitih, 23 ranjenih. Sovražnika smo zasledovali 7 km. daleč. Bitka je trajala od 8. ure zjutraj do pozne noči.

Pariz, 2. marca. Ministrski predsednik Clemenceau se je posvetoval s predsednikom republike o Maroku. Položaj je zelo resen.

ŽITNE CENE.

Budimpešta 2. marca.

Pšenica za april	12.22
Pšenica za oktober	9.98
Rž za april	10.72
Koruz za maj	6.75
Oves za april	8.05

Efektiv: 15 višje.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, srednji zračni tlak 736'0 mm

čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura po Celziju	vetrovi	nebe	padavina v mm
1 9. zveč.	27.8	1.4	sl. jug.	jasno	
2 7. zjutr.	28.9	-0.8	"	obl.	0.0
3 2. pop.	29.4	4.8	"	"	

Srednja včerajšnja temp. 2.4°, norm. -1.4°.

Zahvala.

Mnogi dokazi sočutja ob prerani izgubi našega ljubljene sina, oziroma brata, gospoda

Rudolfa Tičar

umrlega dne 27. svečana, so nam bili olajšava v britkosti povodom njegove dolge bolezni, za kar se najtopleje zahvalujemo vsem prijateljem, znancem in spremljevalcem njegovega trupla k zadnjemu počitku. Posebno se še zahvalujemo preč. gospodu dekanu Riharju in čast. gospodu beneficiatu Kralju za spremstvo pogreba, preč. gosp. dekanu za tolažljivi govor na grobu in tolažljivi obiski, kakor tudi slavni Mladeniški Marijini družbi za častno spremstvo svojega zvestega tovarša na zadnji poti. Bog tisočero povrni vsem dobrotnikom!

Litija, dne 29. svečana 1908.

566 Anton in Marija Tičar.

Vabilo

165 1-1

IV. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Toplicah“
registrovane zadruge z neomejeno zavezo“

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 8. marca 1908,
ob 8. uri dopoldne v prostorih
gosp. načelnika.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Predložitev in potrjenje računskega zaključka za l. 1907.
3. Poročilo o izvršeni reviziji l. 1907.
4. Prememba pravil.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Obilne udeležbe pričakuje

načelstvo.

Na ljubljanski konjski trg
dné 4. marca privede podpisana uprava
na prodaj 545 3-1

par dobrih konj za kočijo

(Falben) oba šestletna, 15 1/2 pesti visoka, dalje breák za 6 oseb, na kar opozarjamo najvljudneje gospode interesente.

Graščinska uprava Rupreč vrh.
P. Novomesto.

Delavnica

za mizarja in tudi za drugo obrt, zraven stanovanje, se odda 1. maja v Bohoričevih ulicah št. 3, Vodmat.

Več se izve pri Adolfu Hauptmann-u, Ljubljana. 567 3-1

Premog

prodajamo po najnižjih cenah od
2. marca t. l. naprej in sicer:

50 kg la. trboveljskega premoga
v vrečah K 1'50
cele vozove po „ 1'40
50 kg oreh. premoga „ 1'20

564 3-1 Ljubljanski premogarji.

Podružnica v Spljetu.

Dolnške glavnice:
K 2.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

promese na komunalne srečke à K 15 1/2. — Žrebanje dne 2. marca. — Glavni dobiček K 300.000.—,
promese na Tiske srečke à K 7.—. — Žrebanje dne 1. aprila. — Glavni dobiček K 180.000.—.
Obe promesi skupaj samo K 21.—.

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun proti 4 1/2 % obrestim.

Podružnica v Celovcu.

Rezervni fond:
K 200.000.

Glas vpljočega kmetovalca.

Posesnik z dežele nam piše:

Gospod urednik! Blagovolite sprejeti ta-le članek v svoj list in nikar se ne hudajte, ako ni strokovnjaški spisan, ker jaz nisem strokovnjak, ampak kar sem spisal, izhaja vse iz lastne skušnje in lahko rečem, da je istina.

Zadnji čas se je že veliko pisalo v časnikih o izboljšanju kmetijskega položaja, obetalo na javnih shodih, predavalo v raznih društvih itd., a vendar mi kmetovalci nekako bojazljivo gledamo v bodočnost, ker se ne nadajamo temeljitega preobrata na korist kmetovalcev.

Neovrgljiva resnica je, da človek najbolje vé, kje ga čevlji žuli in tako tudi mi kmetje dobro vemo, kaj nas tišči k tlom, kaj ruši blagostanje in kaj ovira gospodarski napredek. Mislim, da govorim iz ust večine kmetov, ako rečem, da je šola in pomanjkanje delavcev najhujše breme za kmeta, ja huiša, kot zemljiški davek.

Da je to resnica, hočem dokazati.

Morda poreče kdo, da sem nasprotnik šole, kar pa seveda ni resnica; jaz bi le rad to stvar pojasnil in nekoliko nasvetoval, kako bi se dalo to breme olajšati, ne da bi se kršil blag namen, kojega imata država in dežela v tem oziru.

Kolikor je meni znano, ni skoraj, glede pouka na ljudskih šolah v mestih in na deželi, nikakega razločka. Poučuje se v mestih in trgih ravno isto, strogo držeč se učnega reda, kakor na kmetih, bodisi še v tako visokih hribih. — Kar se tiče dobe šolskega obiska, je ravno isto. Ali bi se ne dalo v tem smislu veliko izboljšati? Gotovo. Oglejmo si v duhu ljudsko šolo kje v hribih v naši kronovini. Otrok mora pričeti obisk šole takoj po dokončanem šestem letu svoje starosti, ter vsaki dan točno ob določeni uri, t. j. ob devetih (včasih tudi ob 8. uri) dopoldan v šoli biti, ne glede na daljavo in vreme; edino le bolezen in izvanredno velik sneg ga izgovarja, in to traja do vštete 14. leta, tedaj — skozi osem let.

Pomislimo, kakšen revček je otrok pri šestem letu, saj se mu je komaj začel um razvijati; kako se mu muči duh in koliko časa traja, predno spozna prvo črko.

Vrhnatega so pa večinoma vsi zelo oddaljeni od šole. Sme se reči, da jih je nad polovico, ki imajo čez eno uro hoda do šole in tudi dosti takih, ki hodijo eno in pol do dve uri. Tedaj morajo v zimskem času takoj, ko napoči dan, iti od doma. Pripeti se večkrat, da pade po noči sneg, kojega morajo šolarčki prvi gaziti; ali mar ni to mučno? Lahko je umevno, kakšno veselje ima tak izmučen otrok do učenja. Večina izmed njih ima tudi slabo obuvanje in obleko, ker stariši dostikrat pri najboljši volji ne morejo vse preskrbeti.

Kaj pa pouk? Koliko je predpisanih predmetov? Seveda, v mestih in trgih, kjer je veliko obrtnikov, kojih otroci ne bodo kmetovalci, je to vse lepo vpeljano in tudi lahko bolj razumejo, ker imajo šolo pred nosom in tudi doma več časa za učenje; in ker gredo navadno potem v trgovsko ali tudi v višje šole, imajo v to svrhu potrebno podlago.

Moja misel je, ko bi vsak šolar na kmetih znal razločno brati, lepo in pravilno pisati, dobro računati, in bi imel osnovne stanovske vednosti, s katerimi bi si praktično mogel v svojem gospodarstvu pomagati, bi imel dovolj učenosti; saj se potem lahko še kaj več uči, ako mu razmere dopuščajo, da ima le prvo dobro podlago. — Ali je mar boljši, če se učenec uči 12 predmetov, ako nazadnje, ko zapusti šolo, nobenega ne zna?

Zelo malo se dobi kmečkih otrok, da bi lepo pisali in vsaj lahke račune brez napak napravili; niti 10 odstotkov ne.

Kaj je še posledica temu, ako se s šestim letom otroci jemljejo v šolo in obdrže do konca 14. leta? Odgovor: Prevelik naraščaj v šoli; pomanjkanje šol, in — učiteljev. —

Ali je mar mogoče učitelju ali učiteljici otroke dobro poučevati, ko jih ima 60—80 in tudi se pripeti do 100 otrok naenkrat v šolski sobi? Ali se ne bi naučili mnogo več, ko bi jih bilo le 40 do 50? Marsikatera šola mora biti zaradi tega razširjena, kar povzroči veliko jako težkih stroškov. Rad verjamem, da sedanji čas zahteva vsestransko izobrazbo, to je vse res, a vendar je še vedno boljše, da človek dobro zna, kar zna; pomanjkljivost se še tudi v sedanjem času bridko maščuje, bodisi v tem ali onem stanu.

Premožni kmečki posestniki, kateri imajo namen, svoje otroke višje izšolati, jih pošljejo itak v mesto, da je pravi temelj nadaljnjega šolanja osiguran, kar seveda na deželi ni mogoče.

Jaz imam v mislih v tem spisu le navadne, kmečke posestnike, kateri najbolj občutijo šolsko oblast. Poznam veliko kmetov, ki imajo tri, štiri šole obiskujoče otroke, in to veliko let, ker je naraščaj doma blagoslovljen. Prašam: ali mar ni tak kmetovalec pravi revež, četudi ima lepo posestvo? Prvič, stane izreza precej novcev, drugič, pri delu mu ne pomagajo nič; tretjič, je sam za delo, ker poslov ne more dobiti. Poglejmo kočarje! Te vrste posestniki imajo navadno obilo otrok; rad bi dal katerega v službo, a nihče ga ne mara, ker mora večinoma v šoli biti, in tako mora prerediti celo kopico otrok doma, akoravno dostikrat še sam nima kaj jesti. Morda poreče kdo: kaj bo dvanajstletni otrok delal, saj je še preslab. To ni res; ot. jk pri 12 letih se že lahko za različna dela porabi, in vrhtega je tudi potrebno, da se mlad človek delu privadi.

Ako bi se tedaj ugodilo mojemu nasvetu, bi ne bilo velikega preobrata, pač pa veliko olajšanje za kmeta glede šole in delavcev. Saj je obče znano, da je pomanjkanje delavcev prvi vzrok draginje, ki je nastala v zadnjem času.

Kar se tiče ljudske šole v mestih in trgih, naj bi ostalo vse tako, kot doslej, edino le na takozvanih kmečkih šolah naj bi se v toliko izpremenilo, da bi se 1. poučevali le najbolj potrebni predmeti, 2. da bi otroci pričeli šolo s sedmim letom in končali z vštetim enajstim letom, tako bi vsaj par let pomagali starišem (potem gredo večinoma vsi v Ameriko ali pa v tovarne).

Kaj bi bila posledica temu malemu preobratu?

1. Otroci naj bi se najpotrebnejših predmetov dobro in temeljito naučili.

2. Učiteljem veliko polajšanje.

3. Marsikje ne bi ne bilo potreba šole razširiti, dočim se morajo do male izjeme povsod, ker število otrok leto za leto narašča.

4. Bi ne bilo tako pomanjkanje učiteljev.

5. Kmetom bi se veliko prihranilo glede razširjenja in vzdrževanja šol.

6. Otroci bi veliko doma pomagali, kar sedaj ni mogoče, in revnejši posestniki bi lahko oddajali svoje otroke v službo sosedom kmetom ali pa učiti se rokodelstva.

Kdor količjak pozna kmetske razmere, ne bo ugovarjal temu mojemu nasvetu, marveč se popolnoma strinja z menoj, ter pomagal omečiti one visoke gospode, kateri imajo krmilo v rokah, da lahko s šolami na kmetih vkrenejo na desno ali levo.

Zatorej gospodje poslanci! katerim je blagostanje na kmetih v resnici pri srcu, nikar ne prezrite te splošne želje kmetovalcev, ter jo na merodajnem mestu dobro priporočite, saj vem, da ste prepričani, da je upravičena.

Francišek Miklavčič.

Opomba uredništva. »Narod« je prinesel pod naslovom »Za svobodo šole in vede« visokoletič, svobodomiselnosti se cedeč govor češkega profesorja in poslanca dr. Drtine, ki zahteva, da se mora ljudskošolski pouk kmečke mladine podaljšati na devet let in da mora biti še štiriletni obisk meščanskih šol obvezen za vso mladež, da bo »res z znanstvom prepojena in si kritično izbirala predmete svojega čuvstva«. Profesor Drtina nabrže še ni živel nikdar med ljudstvom, ampak le med knjigami. Zato priobčujemo tu misli, kakor nam jih je zapisal mož iz ljudstva, ki življenje bolj pametno sodi, kakor pa vseučiliški profesor Drtina.

Silčice ob Rhur.

Duisburg, 18. febr. 1908.

Ob Ruhri je industrija v Nemčiji najbolj razvita. Voziš se z vlakom lahko več ur, a vidiš le tvornice in pa velike hiše, po katerih stanuje delavstvo. Svet je ravan. Na potnika iz naših gorskih pokrajin pravi to bogato ozemlje trezen vtis. Dolgočasno, grozno dolgočasno. Pogreša ti pogled ono lepo raznoličnost, na katero ti je navajen doma. Lepa ta bogata pokrajina ni. Premog, ki leži v tej zemlji, je dal tu bogastvo. Rovi vodijo pod zemljo od 100 do 500 metrov. Nižje zdaj še ne kopljejo, ker bi jih preveč stalo.

Ne kopljejo pa tu le premoga, marveč izdelujejo tudi železo, dasi ne kopljejo železne rude. Za izdelovanje železa rabijo več premoga, kakor pa železne rude. Zato pa rajši grade tu železne tvornice, da jim ni treba plačati vožnine za premog, ker jih stane manj vožnja železne rude, kakor bi jih stal premog, če bi ga dovažali v kraje, kjer kopljejo rudo. To je jako praktično in dokazuje, da so našim industrijcem veliko naprej. Po mnogih naših plavžih dovažajo oboje: rudo in premog. Zato pa

nemški industrijci lahko konkurirajo z našimi in delajo večje dobičke, ker pridobe veliko že pri tem, kar prihranijo za dovažanje premoga.

Tu ob Ruhri ne delajo le nemški delavci. Seveda je nemščina glavni občevalni jezik. Podjetnik je Nemec, tudi trgovci, gostilničarji, obrtniki, uradniki so večinoma Nemci. Delavstvo pa prihaja sem s celega sveta. Osobito veliko je Poljakov, Italijanov, Slovencev in pa Hrvatov. —

Nemci ne marajo Hrvatov. Ni moj namen, da preiskujem, v koliko je upravičena mržnja nasproti Hrvatom. Pravijo, da kale Hrvati kaj radi mir. Napijejo se in potem se pretepajo. Nadalje trde, da ni osebna last varna pred njimi. Katoliški krogi se pritožujejo, da se Hrvati precej ogibajo cerkve.

Med tujimi priseljenci so glede na cerkveni obisk najboljši Poljaki. Globoko razviti narodni čut med Poljaki, tako sodijo tukajšnji Nemci, povzroča, da so ob poljskih službah božjih vedno polne dotične cerkve.

Slovenci so za obisk cerkva bolj mrzli. Ne vsi in osobito ne ženske. Pa ni nič čudnega, da je tako. Lani je došlo sem ob Ruhro šest, po agentih v Ljubnu na Zgornjem Štajerskem nabranih Slovencev. Letajo pa slovenske rudarske lastovke takole: S kmetov pridejo naši ljudje v Zagorje. Ker niso poučeni o nevarnostih, ki jih čakajo tudi v ožji domači ptujini, se navzamejo, da še sami ne vedo kdaj, duha rdeče Čobalove vere. Zameriti jim skoraj ne moremo, da se ne oklenejo naših ljudi, ker jim tega nihče ni povedal doma. Delajo v Zagorju nekaj časa in sčasoma jih zanese tudi v zgornještajerske rudnike, kjer so razmere glede na krščansko delavčevo mišljenje še slabše, kakor so pa pri nas v Zagorju, Hrastniku in v Trbovljah. V Ljubnu dela namreč socialna demokracija tudi na organizacijo, sevedo rdečo, slovenskih delavcev. A tudi potem, ko pridejo rudarji sem v pokrajine ob Ruhri, že skrbí socialna demokracija, da jim ne uidejo v krščanske delavske organizacije.

Res, tu v ptujini se vidi, kako je potrebno, da se za varstvo v ptujini naših ljudi več stori, kakor se je storilo dozdaj. Saj ni to nič nemogočega, da opozore naši zavedni somišljeniki ljudi, ki so namenjeni si poiskati drugod zaslužka, katerih krogov naj se oklenejo v ptujini. Za to ni treba nobene učenosti, samo dobre volje. Povsod po celem svetu, kamor zahajajo naši ljudje, so tudi organizacije našega duha. Ljudem treba samo povedati, da naj se zatečejo vanje.

V cerkvenem oziru je za Slovence ob Ruhri, kakor je splošno znano, dobro preskrbljeno. Za to že skrbí slovenski pastor rektor Köster v Hambornu. Ta ima zanje vsako nedeljo in praznik zdaj tu zdaj tam slovensko službo božjo s petimi litanijami. Rektor Köster je trd Slovenec. Naroča najraznovrstnejše slovenske knjige. Deluje že 13 let v šoli in odkar se je naučil slovenščine, pastiruje Slovence.

Na nekaj bi tu opozoril naše državne poslance. Po več krajih sem čul, kako počasni so naši uradi, kadar se jim gre za to, da rešujejo došle jim iz Nemčije dopisane vloge glede na ženitve. Po več mesecev traja mnogokrat, predno se poljubi političkim oblastim, da rešijo take vloge. Ljudska tajništva, duhovniki tu v Nemčiji se smejejo avstrijski birokraciji, o kateri trde, da hodi glede na točno in hitro rešitev vlog v polževo šolo. Stara pesem je sicer, ki jo tu bilježim. Ostro je o tem pisal svoj čas že dr. Krek v svojih westfalskih pismih. Čas gre hitro naprej, imamo v Avstriji že splošno volivno pravico, električne železnice vozijo po avstrijskih mestih, vedno in vedno izpopolnjujejo telefon, v kratkem bomo imeli v Avstriji nove kano-ne in doli vsa armada strojne puške, le avstrijska birokracija je taka, kakoršna je bila v starih časih, ko so še nosili ljudje zaradi lepšega lasulje in je bilo moderno, da kdor ni tlačil vedno tobaka v nos, ni pripadal inteligenci.

Praktični Nemci se čudijo nestalnosti slovenskih delavcev ob Ruhri. Kakor povsod, tudi tu včasih delavci manj zaslužijo. V takih časih pa popiha mnogo slovenskih delavskih rodbin v Ameriko. Čez nekaj let se pa zopet povrnejo nazaj.

Kraji ob Ruhri: Essen, Dortmund, Hamborn, Crefeld, Düsseldorf, Barmen in drugi, se še gotovo sčasoma spoje v skupno mesto, ki bo podobno angleškemu Londonu. Ta mesta in vasi se že itak drže druga drugega. Znano je, da je Hamborn največja vas na Nemškem, ki šteje že 80 tisoč prebivalcev in se pomnoži v tej vasi prebivalstvo vsako leto za kakih 8.000 oseb. In moderno je vse ob teh obruhskih

vaseh. Železnice pihajo od vasi do vasi. Po progah švigajo vlaki v pravem pomenu besede drug za drugim. Studirati moraš prav pridno, da se spoznaš v tem klopčiču železniških prog. Po teh vaseh so velike delavske hiše, ki so jih postavili podjetniki. Stanovanja imajo po tri sobe. To so mala stanovanja, po katerih se ne sme prekoračiti gotovo število stanovalcev, ker predpisuje postava, koliko m³ mora priti na vsakega posameznega stanovalca. Mesečno se plača za tako stanovanje s tremi sobami pritično 13, v prvem nadstropju 11 in pod streho 9 mark. Vodovod je povsod vpeljan kakor tudi električna luč. Delavstvo dobi od podjetnikov premog za znižano ceno.

Tu ni gora. Ta vtisk nadomestujejo tuju vodovodne naprave. Visoki okrogli stolpi z vodnim rezervoarjem so jako lični v tej enolični pokrajini visokih tovarniških dimnikov, pustih tvornic in plavžev ter delavskih velikih kosarn.

Plače so razdeljene tako-le: »Hauer« zasluži povprečno za šit 484 mark. Najslabše so plačani »šleperji«, to so mladi delavci, ki zaslužijo na dan 3 do 3-4 marke. Tu so drugačne razmere, kakor pri nas. Navada zahteva, da so ljudje boljše oblečeni kakor pri nas, postava jih sili, da imajo prostorna stanovanja in ne lukenj. Opaža se to osobito pri slovenskih rudarjih. Ko pride transport, jih vse pozna po obleki, od kod da so. Čez nekaj let jih pa zopet poznajo na tem, da glede na gizdavo obleko prekašajo domačine.

Znanost in umetnost.

* Gostovanje g. Andrije Fijana iz Zagreba. V soboto je gostiral na našem odru gospod Andrija Fijan kot Rihard Voysin v Bernsteinovem »Tatu«. Videli smo umetnika, ki res zasluži slavo, ki jo uživa, vendar se nam zdi, da vloga ni bila povse zanj. A vkljub vsemu jo je igral virtuozno — kot kolega Raymond in mož Marije-Luise, ki gleda s spoštovanjem do svojega moža, si je nadel neobičajno starejšo masko. To je bilo tudi novo. Igral je Riharda kot starejšega moža, nič ljubezenskega tiznizma ni bilo v njem: bil je mož in ne mladenič. Zato ni bilo strasti v njem, pač pa moška premišljenost, ki ljubi z razumom in s srcem, in ki ne loči pameti od čuvstva. Najboljši je bil brezdvomno v tretjem dejanju. Tu je izצלiral vsako kretnjo in noben pogled ni bil odveč. Igral je povse brez patosa, kar je bilo v čast drugemu dejanju, kjer je posamezne oddelke grupiral in tako prehode imenitno pogodil. Občinstvo mu je podarilo venec, šopek in dragoceno darilo in obilno aplavza. Ob tej priliki smo si želeli, da bi videli ob gostovanju kot partnerico gostu domačinko. To je povsod običaj, posebno ker se je nudila tu tudi prilika, da se vlogo Marie-Luise alternira. Igralo se je prav dobro. G. Kreisova je bila izvrstna, omenim naj njen Meduzin pogled koncem II. dejanja, ki je bil pač vrhunec tehnike. Gg. Dragutinovič, Nučič in g. Borštinkova so bili prav dobri. Želeli bi si, da pride gospod Fijan zopet in kaj kmalu k nam na gostovanje.

A. R.
* Trinajst torkov v čast sv. Antonu Padovanskemu, knjižica, ki se je tako priljubila častivcem velikega svetnika, je pošla. Na vsestransko povpraševanje po njej, je ravnokar izšla v drugem pomnoženem natisu, lična glede tiska, kakor tudi glede vezave. Dobi se v frančiškanskem samostanu v Ljubljani in v prodajalni »Katal. tisk. društva« v Ljubljani. Stane vezana z rdečo obrezo 1-20 K, zlato 1-40 K, po pošti 20 vin. več.

Volitve na Hrvaškem

V novem hrvaškem saboru bo pripadalo po strankah:

Hrvaški stranki prava 23 poslancev (preje 19).

Srbski samostalni stranki 19 poslancev (preje 7).

Samostalnemu klubu koalicije 10 poslancev (preje 9).

Hrvatski ljudski napredni stranki 4 poslanci (preje 2).

Skupaj 56 poslancev hrvaško-srbske koalicije.

Čista stranka prava (Frankovci) bode imela 22 poslancev (preje 20).

Starčevićanci izven strank 2 poslanca.

Ljudska kmečka stranka 2 poslanca.

Socialni demokratje 1 poslanca.

Vsenemci 1 poslanca (preje 1).

Divjak 1 poslanec.

Srbski radikalec 1.

Vseh poslancev skupaj je 86. — V enem volivnem okraju so bile volitve ustavljene, v drugem se imajo vršiti ožje volitve. Reka ne pošilja svojih dveh po-

slancev v hrvaški sabor. Tako dobimo polno število 90 poslancev, ki bi jih po zakonu moral sabor imeti. Brez zastopnika je okraj Žumberk.

V prejšnjem saboru je štela koalicija s 4 članovi Tropscheve skupine 41 članov, zdaj jih ima 56 ter je torej v absolutni večini.

Po poslu je v novem saboru 35 odvetnikov, 14 posestnikov, 12 duhovnikov, 7 časnikarjev, 6 profesorjev, oz. učiteljev, 3 trgovci, 2 kmeta, 2 zdravnik, 1 lekarinar in 2 zasebna uradnika.

Vseh glasov je bilo oddano okoli 30 tisoč. Vsi Rauchovci so dobili okrog 1500 glasov. — Po narodnosti bo v novem saboru 23 Srbov, 64 Hrvatov in 1 Nemec. — Takozvana Rauchova »ustavna stranka« ima — 2 pristaša.

× × ×

»Neue Freie Presse« pravi o volitvah, da je vladni poraz oseben poraz bana Raucha. Značilno je, da nobeden sekcijskih načelnikov ni postal poslanec. Ost volitev je naperjena proti Ogrski. Hrvaškega vozilja se ne dá razrešiti, ako se ne doseže sporazuma z eno velikih opozicijskih strank. Pogoji za to pa je odprava železničarske pragmatike. — Madžarski listi grozijo. »Pesti Hirlap« piše: Baron Rauch je imel namen, da pojasni položaj, in zares — položaj je sedaj nad vse jasen. A to je žalostna jasnost. Take razmere so nevdržljive in nedopustne. Toda mi z Rauchom še ne izgubimo upanja. Moč Ogrske nauči Hrvate pameti ter jih strese iz mrzlice. Hrvaška je sicer dobila sabor, a ta sabor ni zmožen za delovanje. Kdaj postane delozmožen, je odvisno od uvidnosti Hrvatov. — »Magyar Hirlap« meni, da je izid volitev sad brezvestne, frivolne agitacije. Strašni izid volitev boji da ogrsko vlado svarilo, da si dobro premisli vsak korak, ki ga v bodoče stori proti Hrvatom. Treba je že enkrat obračunati s Hrvati. — »Magyaroszag« piše, da namerava ban poizkusiti mirno poravnavo s strankami ter napeljati parlamentarno delovanje v redni tir. Ako se mu to ne posreči, razpusti nemudoma sabor ter razpiše nove volitve, da zamore narod uveljaviti svoje pravo prepričanje. — »Pester Lloyd« priobčuje pogovor svojega sotrudnika z banom Rauchom. Ban je dejal, da ni pričakoval popolnega poraza ustavne stranke, razlogi za izid volitev niso politiški, marveč agrarno-socialni (!). Tudi Ogrska je kriva, da je do tega prišlo, ker je smatrala Hrvaško in njene želje vedno za »quantitée negligible«. Na Hrvaškem treba dejanj, ne besedi, in ta se morajo pokazati nemudoma, sicer pride Ogrska v položaj, da ne bo imela v hrvaškem vprašanju svobodne odločitve. Ban hoče vedno paziti na koristi Hrvaške.

× × ×

Ogrski brzojavni urad poroča, da so vsi trije sekcijski šefi banu podali demisijo. Ban je demisijo odločno odklonil.

× × ×

Demonstracije proti Rauchu.

Dne 29. februarja je prišlo na državnem kolodvoru v Zagrebu do demonstracij. Ko je namreč ban hotel iz dvorne čakalnice v vlak, da se odpelje v Budimpešto, je ljudstvo začelo žvižgati, peti: »O du mein lieber Augustin« in se je pomikalo proti njemu. Ban je moral nazaj v čakalnico. Kmalu bi se ne bil mogel niti odpeljati, da ni množica nanj pozabila, ko je došel iz reke brzovlak z novoizvoljenimi poslanci. — Na Jelačićevem trgu je prišlo do pretepa med Starčevićanci in pristaši koalicije. Mnogo oseb je zaprtih.

× × ×

Vseučilišče v Zagrebu bo zaprto?

Vlada je rektorju zagrebskega vseučilišča naznanila, da bo vseučilišče za eno leto zaprla, ako se bodo dijaki udeležili katerihkoli demonstracij.

Gregorčiču v spomin.

+ »Gregorčičev dom« v Gorici. »Gorica« priobčuje: Sredi srditiga volivnega valovja povodom predstojajočih deželno-zborskih volitev je razpravljal tiho delujoči odbor »Šolskega Doma« važno vprašanje, kako odpomoči potrebi za splošni poduk naši mladini v mestu. Pred 10. leti zgradil se je »Šolski Dom«, in vsi merodajni činitelji so bili takrat uverjeni, da bode isti zadoščal vsem šolskim potrebam mestnih Slovencev vsaj za dve desetletji. Toda kmalu se je tako napolnil, da se je pokazala neobhodna potreba, graditi »Mali Dom«. Pri gradbi »Malega Doma« je nameraval odbor prepustiti za šolske namene le pritličje in prvo nadstropje, a drugo nadstropje dati v najem; toda vže prvo

šolsko leto je kategorično zahtevalo vse obširneje prostore tega poslopja izključno le za šolske namene. Danes ne zadoščata več ne »Š. D.« in »M. D.« vsem tem potrebam, zato se je moral baviti odbor »Š. D.« s tem vprašanjem. Po vsestranskem razmotrivanju je sklenil graditi tretje poslopje, posvečeno pouku slovenske mladine in raznim šolskim potrebam v mestu, in sicer na onem mestu, kjer so bili prej prostori »Centralne posojilnice«. Via Vetturini št. 9. Tozadevne načrte je mestni magistrat pred par dnevi vže odobril, in z božjo in narodovo pomočjo bo pod streho še letos to poslopje, predno mine poletje. Odbor je sklenil, naj stoji to šolsko poslopje v spomin 60-letnega vladanja našega presvitelega cesarja, a posvečeno naj bode največjemu geniju goriških Slovencev, pesniku Simonu Gregorčiču, zato naj nosi nadpis: »Gregorčičev Dom«. Kdor je občeval posebno v zadnjem času z našim Simonom, mora pritrditi, da on sam bi si izbral le ta spomenik, ako bi bil v svoji skromnosti sploh reflektiral na kaj takega, saj mu je k srcu prirasla najbolj mladina, ki obiskuje »Š. D.« Zato pa vabimo vse rodoljube, da po možnosti pripomorejo k tej gradbi s tem, da sami kaj žrtvujejo v ta namen, ali pa nabirajo darove pri drugih. V to svrhu je za sedaj določila »Centralna posojilnica« 1000 K in dr. Anton Gregorčič je daroval tudi 1000 K.

Organist, regenschori.

Cecilijanec, popolno glasbeno in liturgično izobražen, z večletnim službovanjem, **baritonist in pevovodja**, z najboljšimi spričevali, **išče službe** s 1. aprilom 1908. Natančna pojasnila daje upravništvu »Slovenca«. 527 2-1

Išče se stanovanje

1 soba in kuhinja, v mestu za eno osebo takoj ali za mesec maj. Pisma naj se pošljejo pod šifro »stanovanje« na upravništvu »Slovenca«. 551 3 1

Veliko zalogo absolutno zjamčenega pristnega vina, 1097

priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima **Kmetijsko društvo v Vipavi**. — Izborna kvaliteta: belo namizno vino 40—50 K, pinela ter fina desertna vina, kakor ital. rizling in beli burgundec od 50—60 kron, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 1-20 K. Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadruge in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča **Kmetijsko društvo v Vipavi**.

Vsak dan sveže

pustne krofe

priporoča

J. Zalaznik

Stari trg števil 21.

VINO 407 8-5

je na prodaj v kmečkih kletih. Posreduje in za pristnost jamči »Posojilnica« v Kaštelu, pošta Buje v Istri. — Pošilja tudi manjše sode od 56 litrov naprej. Vino belo in črno od glid. 13 50—18.—.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Ker se obhaja letos 100letnica rojstva Albana Stolz (1808—1883), največjega nemškega ljudskega pisatelja in pridigarja, ki ga primerjajo celo s slovitiim patrom Abrahamom a Sancta Clara, opozarjamo na njega zbrana in posamezna dela, od katerih sta nanovo izdana »Predigten« in »Nachtgebet meines Lebens«, ki je biografija tega slovečega moža, krščanskega organizatorja, vzornega duhovnika in jedrnatega stilista.

Alban Stolz Predigten. Aus dessen Nachlaß zu seinem hundertsten Geburtstag herausgeben. Cena broš. K 4-20, vezana K 5-40. — S tem delom bo zelo vstreženo vsem pridigarjem, ki bodo tu našli globoke misli, predvsem pa jedrnatosti in plastičnosti, ki je ljudstvu primerna. Posebno za postni čas je večina teh pridig primerna.

Nachtgebet meines Lebens. Von Alban Stolz. Durch Erinnerungen an Alban Stolz ergänzt und zur Feier seines hundertsten Geburtstages herausgegeben von Dr. Jakob Schmitt. K 3-84. — To delo je življenjepis tega izrednega moža, ki si je svoj kremeniti značaj izuril v burnih življenjskih izkušnjah.

Gesammelte Werke von Alban Stolz. Billige Ausgabe.

- I. Kompaß für Leben und Sterben. Cena vez. knjige K 3-12.
- II. Die heilige Elisabeth. Ein Buch für Christen. Vez. K 3-36.
- III. Das Vaterunser und der unendliche Gruß. Vezano K 3-12.
- IV. Spanisches für gebildete Welt. Vez. 2-76.
- V. Wachholder-Geist gegen die Grundübel der Welt: Dummheit, Sünde und Elend. Vez. K 3-12.
- VI. Besuch bei Sem, Cham und Japhet oder Reise in das heilige Land. Vez. K 3-12.
- VII. Die Nachtigall Gottes. Vez. K 4-56.
- VIII. Witterungen der Seele. Vez. K 3-84.
- IX. Wilder Honig. Fortsetzung der »Witterungen der Seele«. Vez. K 4-56.
- X. Dürre Kräuter. Zweite Fortsetzung der »Witterungen der Seele«. Vez. K 3-84.

Stolz, Alban, Erziehungskunst. K 3-60.

Stolzovi spisi bodo ravnokraj prišli zelo prav, kajti časi, ki je v njih živel Alban Stolz, so bili našim zelo podobni. Mož je zajel snov iz življenja, iz ljutih kulturnih bojev, ki so se razvneli takrat po vseh nemških državah in v Evropi sploh. Stolzovi spisi niso abstraktno modrovanje, temveč do srca segajoči, na bogatih izkušnjah zidani, praktični in krepki v pravem ljudskem slogu. Duhovnikom nudijo izborni snov za pridige; prav dobro bodo tudi služili govornikom v društvih.

Brezplačno je na razpolago življenjepis itd., pod naslovom **Alban Stolz und seine Werke**, zum hundertsten Geburtstage.

Dalje priporočamo:

Kreuzwegbüchlein von Moritz Meschler S. J. s 14 podobami K 1-56.

Die Urgeschichte der Menschheit nach der heiligen Schrift. Von P. Reginald M. Schultes O. P. K 1-60.

Das Wort vom Kreuze. Sechs Predigten von Dr. Ewald Bierbaum. K 1-20.

Die letzten Worte des sterbenden Erlösers. Sieben Fastenpredigten von Heinrich Nagelschmitt. K 1-44.

Fastenpredigten über die vier letzten Dinge von Hubert Bamberg. 72 vin.

Die Personen der Leidensgeschichte Jesu in Fastenpredigten dargestellt von Hubert Bamberg.

I. Zyklus: Judas. — Petrus. — Barabbas. — Kaiphas. — Das jüdische Volk. — Pilatus. — Das Kreuzopfer. — 72 vin.

II. Zyklus: Herodes. Simon von Cyrene. — Die weinenden Frauen. — Der Schächer zur Linken. — Der Schächer zur Rechten. — Maria. — Christus am Kreuze. — 72 v.

III. Zyklus: Der heilige Johannes. — Maria Magdalena. — Der Hauptmann. — Nikodemus. — Joseph von Arimathäa. — Der Baum des Kreuzes. — 72 vin.

Bamberg: Sieben Fastenpredigten über die fünf Geheimnisse des schmerzreichen Rosenkranzes. 72 v.

Bamberg: Fastenpredigten über die vier letzten Dinge. — 72 v.

Treu zur Kirche. Predigten über Glaube und Kirche. — K 2-40.

Christliche Aszetik. Mit besonderer Berücksichtigung des priesterlichen Lebens. Von Dr. Franz Xav. Mutz. — K 8-16.

Waschitz, Exhorten an die katholische Jugend in Volks- und Bürgerschulen und in den unteren Klassen der Mittelschulen. Auch allgemein als Predigten verwendbar. K 4-—.

Ackermann, Rette deine Seele. Zwei Zyklen Fastenpredigten. K 2-16.

Nagel, Die den sieben Hauptsünden entgegengesetzten Tugenden. Fastenpredigten. K 1-20.

Breiteneicher, Sonn- und Festtags-Predigten für das ganze Kirchenjahr. I., II. Band. K 12-—.

Poleg raznih zgoraj navedenih postnih govorov opozarjamo še posebej na sloveče **postne govore redemptorista P. Diessel.**

Romarjem v Lurd priporočamo lepo knjigo znanega pisatelja Friderika Pesendorfer: »Reise-Erinnerungen aus dem schönen Frankreich«, ki obsega med drugim tudi obsežen popis slovečih krajev Paray le Monial in Lurd. Cena vezane knjige K 3-60.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.